

ABOVSKÝ

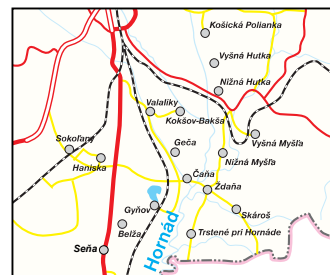
16. ročník, číslo 2, júl 2021
www.regionhornad.sk

hlásnik

NA 20 STRANÁCH!

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka **za roky 2012, 2017 a 2018**. Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokoľany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- Digitálna mapa s GPS približuje atraktivity regiónu
- S lekárom debatujeme o cove a zdravom živote
- Ľudia, čo nestratili nádej ani na úplnom dne
- Behá mu to aj so siedmimi krížikmi na chrbte
- Vo Vyšnej Myšli majú vyhliadkovú plošinu

Prístrešky s nabíjačkami a wifi zvyšujú úroveň cyklistiky v regióne (viac na strane 3)

V Basketbalovej akadémii Čaňa sa deti vypracovali medzi najlepšie na Slovensku (viac na strane 18)

Pulzujeme ďalej

Udržme si optimizmus, no zostaťme pripravení. Pandémia ešte neodišla, zato náš svet sa po nej veľmi zmenil. Akceptujeme to. V lete oddychujeme, tešíme sa, nabíjame sa energiou a rozdáujeme ju - príkladom nám môžu byť dobrovoľníci v našom regióne. Prijemné čítanie letného čísla Abovského hlásnika želá redakcia!

Hasiči mali veľký podiel na odstraňovaní následkov povodní (viac na strane 5)

Zátišie z farmy v Ždani (viac na strane 17)

Slovo na úvod

Služba s láskou

Tak túžobne sme očakávali toto leto! Deti sa tešili na prázdniny, ľudia, čo milujú slnko, na slnečné lúče, mnohí na výlety do prírody a dovolenky. No najviac sa všetci tešíme z toho, z čoho sme sa predtým nikdy neradovali - z nízkeho počtu ľudí nakazených koronavírusom. Z toho, že naše nemocnice už nie sú preplnené. Tešíme sa zo stále zvyšujúceho sa počtu zaočkovaných proti ochoreniu COVID-19. Pevne verím, že zaočkovaných nás bude viac a viac. Využime ponúkané príležitosti.

Keď sa v myšlienkach vrátim k decembru 2020, je mi veľmi ťažko. Veľa ľudí z našej obce, tak ako aj z okolitých obcí, bolo priamo či nepriamo zasiahnutých pandémiou. Osobne som bola niekoľkokrát v karanténe. Spomínaný nebezpečný vírus neobišiel ani moju rodinu a mojich blízkych priateľov. Asi aj vy poznáte chvíle: tak veľmi chcete pomôcť, no ste bezmocní. Korona mala vyššiu moc. Vnímam však, že napriek tomu - alebo práve preto - sa znásobila ľudskosť a ochota navzájom si pomáhať. Či už zabezpečením liekov, dý-

chacieho prístroja či potravín pre ľudí v karanténe. Bol to čas, keď sme s láskou slúžili jeden druhému.

Aj keď sa opatrenia priebežne uvoľňujú, badám s potešením, že napriek letnej radosti ostávame opatrní. Chránime seba a svojich blízkych naďalej. Sírime stále lásku, ochotu a pomoc. A to nielen vo svojich rodinách, vo svojej obci, ale všade tam, kde sme. V zdraví, s úsmevom na tvári je a bude každý ďalší deň krajší.

Denisa Vargová, starostka Gyňova

Krásy Abova a Slanských vrchov v jednom

Novinkou digitálna mapa

Michaela Martina Kužmová z Nižnej Myšle študuje reštaurátorstvo na VŠVU. Veľmi rada chodí do prírody. Už teraz skúma na novej mape, ktoré zaujímavosti regiónu ešte nepozná

Absolútna novinka! Digitálna mapa s GPS navigáciou! Je súčasťou 66 km náučného chodníka s názvom Ekomúzeum Hornád - Milič. Čo na nej môžete nájsť?

Meandre Hornádu, archeologické lokality v Nižnej Myšli, na Alamenave, Skalke, Moľve. Alebo vás priláka stolipová alej zo Skároša do Trsteného pri Hornáde, zrúcanina hradu Vár, chata Karolka či Skárošská vyhládka? Alebo radšej podľa spomínanej modernej mapy zjzdete na rozhľadňu Károlyovcov, k jazeru Malá Izra alebo ku chate Kopaská? Alebo na vrch Bradlo, Marockú hoľu či Malý a Veľký Milič? A to sme vymenovali len niektoré zo zaujímavostí...

Pre návštevníkov jeho prvú časť otvoril v júni v Nižnej Myšli predseda Košického samosprávneho kraja **Rastislav Trnka** za účasti predsedu Regionálneho združenia obcí Hornád **Jána Ko-**

kardu, tamojšieho starostu **Miroslava Sisáka** a jeho kolegu z Trsteného pri Hornáde **Mateja Kočiša**.

Na spomínanom 20 km úseku je v šiestich obciach (napríklad v Ždani či Trstenom) osadených šesť nových drevených stojanov s maľovanými mapami. V teréne je ďalších 12 infotabulí

o prírodných a kultúrnych zaujímavostiach ako aj o ich ochrane.

Môžete teda plánovať, kombinovať, radovať sa z prírody, zo zaujímavých informácií či len tak, zo samých seba práve na tomto náučnom chodníku. Iniciátorom ekomúzea je občianske združenie CeITV, ktoré si za cieľ dalo propagovať krásy Abova a Slanských vrchov.

Katarína Čaniová,

foto autorka a TK Medvede

Čanianski turisti pri infotabuli archeolokality Alamenav

Tlak na materské školy

Päťroční majú prednosť

Novela školského zákona nariaďuje, aby od septembra 2021 všetky deti v poslednom roku pred začiatkom povinnej školskej dochádzky absolvovali povinné predprimárne vzdelávanie. Vytvára to ďalší tlak na kapacity materských škôl (MŠ) - aj v našom regióne.

Na situáciu vo Valalikoch sme sa opýtali riaditeľky MŠ **Renáty Timkovej**.

■ Ako je vaša MŠ naplnená pre budúci školský rok k začiatku júna? Dá sa hovoriť ešte o nejakých voľných miestach?

Naša škola je pre školský rok 2021/2022 naplnená do maxima. Máme kapacitu 156 detí. No MŠ opustí

namiesto 54 iba 39 detí, keďže až 15 detí, ktoré by už mali nastúpiť do ZŠ, bude pokračovať v plnení povinného predprimárneho vzdelávania.

■ Z akého dôvodu?

Kvôli nedostatočnej školskej spôsobilosti, teda pripravenosti na školu, čo je do značnej miery dôsledok pandémie.

■ Koľko ste v termíne mali žiadostí o prijatie do MŠ?

Až 79. Logicky sme teda nemohli vyhovieť všetkým. Rozhodovanie bolo ťažké, ale spravodlivé: prednosť dostali deti, pre ktoré bude predprimárne vzdelávanie povinné bez ohľadu na trvalý pobyt a až v ďalšom slede deti od 3 rokov veku. Prijali sme 40 detí - ma-

ximum, čo sme mohli. O žiadnych voľných miestach sa už nedá hovoriť.

■ Koľko miest z celkového počtu tvoria „cezpoľné“ deti, pre ktoré nie ste spádovou MŠ? Majú miestne deti pri prijímaní prednosť oproti cezpoľným?

Každoročne mávame veľa takýchto žiadostí, tohto roku obzvlášť. Ak to kapacita dovoľuje, prijímame ich. Teraz sme prednostne prijímali deti, pre ktoré bude predprimárne vzdelávanie povinné aj napriek tomu, že vo svojej obci majú garantované miesto. Akceptovali sme právo voľby rodičov vybrať pre svoje dieťa aj inú ako spádovú MŠ. Zo 40 prijatých detí je šesť z iných obcí - Geče, Kokšova-Bakše, Sokolian.

Ani miestne deti, ktoré ešte nedovršili 3 roky, neuprednostňujeme, prednosť má dieťa z inej obce, ak už má 3 roky.

■ Ak sa rodičia spamätajú na poslednú chvíľu, budete ešte môcť zapísať deti do MŠ napríklad v júli či dokonca v auguste?

Dúfame, že sa to nestane. No úprimne, obávame sa toho. Nechali sme rezervu 2 - 3 miesta pre prípad, že pôjde o deti, pre ktoré bude predprimárne vzdelávanie povinné. Dúfame, že nám to postačí. **Záverom chcem dodať, že napriek tlaku na kapacitu našej MŠ sme prijali všetky deti, pre ktoré bude predprimárne vzdelávanie povinné a tiež všetky deti z našej obce od 3 do 6 rokov veku, pre ktoré je vlastne predprimárne vzdelávanie určené.**

Zhovár sa Anton Oberhauser

Atraktivita regionálnych cyklotrás stúpa

Odpočívadlá budúcnosti

Tri moderné odpočívadlá pribudli v Nižnej Myšli, Trstenom pri Hornáde a Skároši na medzinárodnej cyklomagistrale EuroVelo 11 spájajúcej sever Nórska s Aténami.

Technické novinky ma zaujímajú, preto som si ich poriadne obzrela počas slávnostného otvorenia Košickým samosprávnym krajom (KSK) a Krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice Región Turizmus (KRT) v Trstenom. Drevený krytý prístrešok hneď pozýva k oddychu. V tesnej blízkosti stojí nabíjačka na elektrobicykle a mobily. Na boku má kompresor aj zvazok kľúčov, ktoré pomôžu pri urgentnej oprave bicykla. Paráda, je tu aj wifi pripojenie! „Všetky odpočívadlá sú ekologicky napájané vlastným solárnym systémom,“ vyzdvihuje trendový prvok predsedu KSK **Rastislav Trnka** oblečený v športovom úbore. Po prestrihnutí pásky sadá na „bajk“ a v tandeme so starostom **Matejom Kočišom** už fičia cez lávku ponad Hornád, ktorú tu postavili v roku 2013.

Riaditeľka KRT **Lenka Vargová Jurková** približuje financovanie. „Odpočívadlá sú zrealizované v rámci projektu EcoVeloTour, ktorého cieľom je podpora rozvoja ekoturizmu. Naša organizácia získala vyše 160 000 eur, ktoré sú použité aj na fotosmerovníky, náučný chodník s infotabuľami, turistické zna-

čenie či konferenciu, ktorá sa v rámci projektu konala.“

► Cyklistov si vážime

Púšťam sa do rozhovoru so skupinkou miestnych, ktorí obľubujú výlety na bicykli. „Môžeme byť hrdí na to, čo tu máme. Krásnu prírodu, pokoj. Odkedy je tu odpočívadlo, snažíme sa okolie

Prístrešky nájdete v Skároši, Nižnej Myšli a Trstenom p.H.

skrásliť, veď sa stávame obľúbeným miestom.“ V obci už pracujú na ďalších projektoch, ktorými chcú priblížiť turistom prírodné krásy meandrov Hornádu, napríklad prenájmom kajakov.

Do Nižnej Myšle, pulzujúcej tepny histórie, prichádza čoraz viac návštevníkov. Starosta **Miroslav Sisák**: „Má-

me výborné spojenie s mestom, len tri zastávky vlakom. Nový oddychový prvok vhodne dopĺňa to, čo tu už máme. Poslúži nielen cyklistom, ale aj peším.“ Dozvedám sa, že bude pod drobnohľadom, pretože pán Sisák pri každodenných prechádzkach so psom očkom monitoruje obec.

V jeden deň (30. apríla) slávnostne otvorili všetky tri odpočívadlá. Zľava: **L. Vargová Jurková**, riaditeľka KRT, **R. Trnka**, predseda KSK, **M. Kočiš**, starosta Trsteného p. H., **M. Sisák**, starosta Nižnej Myšle, **L. Vranka**, starosta Skároša

Aj keď Skároš neleží priamo na trase EuroVelo 11, prístrešok privítali. „Beriem to ako symbol. Vážime si, že KSK pripravil v našej obci tento bod, ktorý zvýši komfort prechádzajúcich cyklistov,“ vraví mi starosta **Ľubomír Vranka**. „Páčia sa mi mapy s QR kódom, ľudia tak spoznávajú lokalitu, kde práve sú, dozvedia sa aj o zaujímavých miestach v okolí Košíc. Už som aplikáciu KRT vyskúšal.“ Ešte jedna otázka, nebojíte sa, že odpočívadlo zničia vandali? „Je majetkom obce a máme povinnosť sa oň starať. Verím, že si to ľudia budú sami chrániť.“

Monika Floriánová, foto autorka

O cyklotipoch z dielne „mikráča“

Recept na imunitu

Na bicykel nedám dopustiť. Dávnejšie som ním prebrázdila kus Európy, teraz kus nášho regiónu. Povodie Hornádu v „mikráči“ má na tento druh zdravého, imunitu posilňujúceho športovania či relaxovania priam ideálnu polohu: Košická kotlina – takmer rovina, úpätie Slanských vrchov – kopce, ktoré vás nevysilia, lebo do roviny sa môžete z hôr zakrátko vrátiť.

Nie náhodou práve naša mediálna agentúra a vydavateľstvo Communication House, ktorá redakčne pripravuje Abovský hlásnik už takmer 14 rokov, vyšla v ústrety potrebám Regionálneho združenia obcí Hornád a v roku 2008 pripravila na tú dobu modernú a presnú cyklomapu, v ktorej k cyklotúram juhovýchodne od Košíc pridala zaujímavosti všetkých našich obcí vráta-

ne fotografií – v slovenčine, angličtine a maďarčine. Inšpirovali sme sa vtedy najnovšími rakúskymi cyklomapami. Nájdete v nej výborné tipy, napríklad 16 km trasu zo Skároša do Vyšnej Myšle, na Kosceľ a do Nižnej Myšle. Alebo 30 km okruh Hornád – Torsá – Hornád či 22 km náučný chodník

Ždaňa – Skároš – Trstené pri Hornáde – Nižná Myšľa. Aj keď niektoré trasy sa odvtedy rozšírili či obmenili, stále neprekonaná ostáva časť popisujúca a zobrazujúca NAJ atraktivity obcí.

Radi sme si tiež prečítali tip zo zamestnaneckého magazínu spoločnosti Labaš. Odporúčajú v ňom okružnú 18 km trasu: Čaňa – Trstené pri Hornáde – cyklotávka – Gyňov – Čanianske jazerá – Čaňa. S možnosťou prísť k jej začiatku

autom s naloženým „bajkom“. Na záver autor článku dodáva: „Naložíte bicykle a idete domov. Pre rodičov s deťmi krásne dve hodinky. Pre skúsených cyklistov výborný tréning, ak je všade mokro. Komu sa máli, môže si dať dva aj tri okruhy po sebe.“

Katarína Čániová, foto autorka

Otázka do čitateľskej súťaže:

Koľko km meria okružná cyklotrasa Čaňa – Trstené pri Hornáde – Gyňov – Čanianske jazerá – Čaňa?

Každého z troch výhercov oceníme dvoma výbornými náučnými mapami z dielne nášho vydavateľstva: Mikroregión Hornád – Cyklotúry juhovýchodne od Košíc a Cesty vody na Východe – sprievodca po zaujímavostiach povodia juhovýchodného Slovenska. V odpovedi na súťažnú otázku je nutné uviesť meno, priezvisko a kontakt – telefónne číslo a e-mailovú alebo poštovú adresu!

Tipy na cyklistiku a turistiku v našom regióne v súčasnosti ponúkajú viaceré mapy

S lekárom Jánom Janočkom nielen o cove

Tretia vlna? Som mierny optimista

MUDr. Ján Janočko pôsobí vo Valalikoch už vyše tri desaťročia. Aj jeho postavil život vlni na jar do prvej línie boja s pandemiou ochorenia COVID-19.

Ako sa podľa neho môžeme pripraviť na prípadnú tretiu vlnu? A aké skúsenosti ako lekár doteraz nazbieral?

■ Začnime štatistikou. Valalické novinky uviedli, že v roku 2020 zomrelo v obci 41 ľudí. Z iného ich príspevku vyplýva, že za prvé štyri mesiace tohto roka ich už bolo 22. To potvrdzuje, čo hovoria štatistiky. Uplynulú zimu zomieralo viac ľudí ako po minulé roky. Máme sa báť, čo nás čaká na jeseň?

Som pomerne optimistický. Verím, že koronavírus si už v našom regióne veľa obetí nevyžiada. Mám v databáze 2 700 pacientov a vyše 400 ich už covid prekonalo. O mnohých určite ani nevieme, nehlásili svoje ťažkosti. A veľmi dobrú ochranu predstavuje očkovanie.

■ Ako vyzeralo vaše ordinovanie počas najsilnejšej vlny covidu? Mali ste pacientov iba na telefóne, či mohli prísť aj osobne?

Ľudia určite viac telefonovali, ale ordináciu sme nikdy nezamykali. Často sme intenzívne vetrali, hoci bola zima. A vyšetrenie sme skrátili na približne tri minúty, čo je doba, za ktorú by sa človek nemal nakaziť ani pri bližšom kontakte s chorým. Zložitá bola administratívna záťaž - ľudia, ktorí boli chorí, potrebovali vypísať pandemickú PN a ďalšie papiere. Ak sme za deň mali povedzme 10 prípadov covidu, len

Šírenie koronavírusu sa deje hlavne tam, kde sú ľudia vo väčšej skupine dlhší čas blízko seba bez prekrytých dýchacích ciest, pripomína Dr. Janočko

samotné administrovanie k tomu nám zabralo denne aj 2 hodiny, najmä v čase, keď sme mali v ambulancii alebo na telefóne aj iných pacientov.

■ A čo lieky? Predpisovali ste aj antiparazitikum ivermektín, ktoré naznačuje pomerne dobré výsledky aj pri liečbe COVID-19, hlavne v skoršej fáze ochorenia?

Pokiaľ si ho ľudia priali, tak áno. Samozrejme, každému sme dali aj štan-

dardnú antibiotickú liečbu, lieky na prevenciu krvných zrazenín, prípadne aj prípravky na zvýšenie imunity, ktoré si ale pacient musel hradiť sám.

■ Čo by ste odkázali občanom ohľadne prevencie pred možnou treťou vlnou?

V dedinách ako sú naše sa ešte pomerne často žije rušným rodinným životom, vo viacerých domoch býva niekoľko generácií. Všimol som si, že nebezpečné sú zvlášť rôzne rodinné oslavy, kde sú ľudia niekoľko hodín v blízkom kontakte. Takto potom vznikajú ohniská nákazy. Stačí, ak tam bol jeden šíriteľ vírusu, ochoreli takmer všetci a niektorí mali aj veľmi ťažký priebeh ochorenia.

■ Čo hovoríte na argument, že celé zdravotníctvo bolo nastavené na covid, a tým pádom boli zanedbávané ostatné diagnózy?

Skôr sa to týkalo špecialistov, napríklad kontroly u kardiológov či neuroológov boli menej dostupné, ako aj plánovaná operačná starostlivosť. Mám mladého pacienta s úrazom ramena, pri ktorom štandardné operačné riešenie bolo pre pandémiu odložené a teraz by už neprinieslo funkčné zlepšenie, čo môže ovplyvniť jeho pracovné uplatnenie.

■ Podme ešte k očkovaniu. Odporúčate ho všetkým?

Zatiaľ som sa (k 27. máju) nestretol s nikým, komu by som ho neodporúčal - bez obáv môžu byť alergici, astmatici, cukrovkári, ľudia chorí na srdce či s vysokým krvným tlakom. Samozrejme, každý pacient má špecifický zdravotný stav. Ale báť očkovania sa netreba. Pravda, prvé dva dni po vakcinácii by sme sa mali vyhnúť fyzickej námahe.

■ Máte pod drobnohľadom zdravie ľudí v našich obciach. Ako sa zmenilo za tie desaťročia vašej praxe?

Došlo k veľkému pokroku v zdravotnej starostlivosti, napríklad u kardiológii. Mnohí ľudia, ktorí predtým umierali na infarkty myokardu či cievne mozgové príhody, vďaka modernej operačnej aj medikamentóznej liečbe môžu žiť ďalej plnohodnotným životom. Čo sa týka pacientov, myslím, že dnes berú viac liekov ako kedysi. Aj majú, povedal by som, v živote väčší stres. Možno z toho, že viac pracujú, zrejme aby mali viac peňazí, pritom sa ekonomicky nemajú až tak zle.

Osobitnou kapitolou sú škodlivé návyky. Fajčenie je na ústupe, mám ale pacientov, ktorí majú srdcové ochorenie, užívajú drahé, zdravotnou poisťovňou hrazené lieky, no nie všetci zanechali fajčenie.

Nadužívanie alkoholu sa rozmáha u mladých ľudí aj u žien. Žiaľ, je spoločensky tolerované, hoci spôsobuje nielen zdravotné, ale aj sociálne problémy, ktoré významne znižujú kvalitu života konzumentom aj ich okoliu.

■ Ktorá hlavná zásada sa týka nášho zdravia?

O zdravie sa v prvom rade musíme starať sami. Rozumná, nie prehnaná životospráva, občasné lekárske preventívne prehliadky, všimajme si zmeny telesného stavu. Hovorí sa, že keď sa vo vašom živote dostanú k slovu lekári, už sa ich nezbavíte do smrti.

Zhovárať sa Anton Oberhauser, foto autor

Testovanie v závere

■ Skriningové antigénové testovanie na COVID-19 prebiehalo v našich obciach od 23. januára (v Žďani od 16. 1.) až do 30. mája, teda 19 týždňov.

■ V 16 obciach bolo vykonaných spolu 145 779 antigénových testov, z ktorých bolo 493 pozitívnych.

■ Jedinou obcou, v ktorej sa netestovalo, bola Košická Polianka. Počas júna bolo testovanie možné už len v Seni a Žďani.

flo/tob

Očkovanie v Haniske

Postavili sa ničivému živlu

Na osemnásty máj nebudú v Nižnej Hutke spomínať v dobrom. Musel byť vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity. V dôsledku prívalových dažďov zaplavilo Ortášsku ulicu. Po dni a noci lejaku sa naplnila predtucha miestnych. Skúsenosti už mali z predošlých rokov.

Ráno sa zobudili na to, že sa do dvorov valí voda. Hneď volali starostke **Ivete Vasilenkovej**, aby zabezpečila mechy a piesok. Vlastnými silami a prostriedkami si chránili domovy až do príchodu hasičov.

V stredu 19. mája sa vyliala aj rieka Torysa. Ľudia na Záhradkárskej ulici zostali uväznení v domoch. „Šťastie, že im zaplavilo len dvory a záhrady. Prišli možno o časť úrody, ale škody na domoch voda nespôsobilá,“ rekapituluje starostka.

Od 20. mája bola obec ešte niekoľko týždňov v II. stupni povodňovej aktivity. „Súcitím s občanmi týchto

dvoch ulíc... Samosprávy sú v oblasti protipovodňovej ochrany neraz bezmocné a štát im nie je nápomocný. Aj keď by bola možnosť čerpať financie z eurofondov, nemáme vysporiadané pozemky pod cestami, preto obec nemôže požiadať o dotáciu. A z vlastných financií by sme to nezvládli,“ lamentuje hlava obce.

► Spoločnými silami

Nižnohutčania sa za pomoci hasičov zbavili vody na Ortášskej a začali so zabezpečovacími prácami. Boli prizvané firmy na čistenie starých priekopových žlabov, zanesených odvodňovacích kanálov a šácht. Bagrom prehĺbili prírodný odvodňovací kanál. Vymenili sa nefunkčné staré rúry a žlabby. Krtkovaním urobili pretlak kanálu, aby umožnili prechod valiacej sa vody pri prívalových dažďoch.

„Dúfame, že týmito prácami zabránime budúcemu zaplaveniu ulice. A s korytom Torysy nám musí pomôcť

Povodie Hornádu a Bodvy... Chceme poďakovať všetkým, ktorí pomáhali – občanom, pracovníkom obecného úradu a verejnoprospešných prác, poslancom aj tej hŕstke dobrovoľníkov. A v neposlednom rade profesionálnym hasičom z Čane, ako i dobrovoľným hasičským zborom Rákoš, Kokšov-Bakša a Valaliky za ich koordinovanú, rýchlu a nezištnú pomoc,“ uzatvára I. Vasilenková.

► Odrezaná Vyšná Myšľa

Hladina stále stúpa, cesta k nám je neprejazdná, informuje starosta Vyšnej Myšle **Marek Habina** po vyliatí rieky Olšava 18. mája. Cez les sa do obce tiež nedalo dostať, cestu zatarasili popadané stromy. Problém totiž spôsobuje aj stekanie vody zo Slanských vrchov do obce, čo sa opakuje počas intenzívnych dažďov pravidelne. Obyvatelia, ktorí šli do práce a do mesta autom, ho museli nechať zaparkované v Košiciach a vrátiť sa domov vlakom.

Čistiace práce 19. mája v Nižnej Hutke

Voda zaliala obecné ihrisko vo Vyšnej Myšli

Ortášska ulica

Nižná Hutka sa spamätáva z veľkej vody

Seňa má novú zbrojnicu

Pomoc dobrovoľných hasičov sa získa nielen pri požiaroch, ale často i pri „veľkej vode“. Infraštruktúra DHZ v našom regióne sa posilnila vďaka vynovenej požiarnej zbrojnici v Seni. Slávnostne ju otvorili 10. júna. Rekonštrukcia sa podarila vďaka financiám z ministerstva vnútra. Občania Sene sú spokojní, keďže nedávno obnovený DHZ nemohol plnohodnotne fungovať bez zbrojnice. Miestni tak nadväzujú na tradíciu spred niekoľkých desaťročí, keď Seňa mohla byť hrdá na svojich požiarikov. „Aj dnes máme medzi nami mnoho silných a odvážnych ľudí, vhodných pre toto poslanie,“ znelo počas otváracie slávnosti.

Stranu pripravili redakcia a obec, foto obecné úradu, denník Korzár

Aj v Seni majú k dispozícii plne vybavený protipovodňový vozík. Na jeho pravej strane nájdeme osvetľovacie vybavenie, červené protipovodňové bariéry a elektrické ponorné kalové čerpadlo. Súprava obsahuje aj motorové kalové čerpadlo, generátor, plávajúce čerpadlo a náradie.

So starostom Belže Ondrejom Pravdom o obecných projektoch

Na byrokraciu a sebestvo narážame často

Za každou finančnou injekciou od štátu býva dlhý príbeh a nečakané náklady. V malých obciach ako Belža (416 obyvateľov) môže zveľaďovanie vzhľadom na obmedzené možnosti rozpočtu postupovať len veľmi pomaly. Čo patrí k takým nečakaným výdavkom?

Mnohí vedia, že obce spolufinancujú svoje projekty vo výške 5 - 10 percent z celkových nákladov. Často však potrebujeme nechať vypracovať projektovú dokumentáciu, ktorej cena pri väčšej zákazke dosahuje aj niekoľko tisíc eur. Napríklad pri zatepľovaní kultúrneho domu bola na stole ponuka na dokumentáciu za 2 760 eur. Vynárali sa otázky, až toľko? Čo ak to nevyjde a dotáciu nedostaneme? Našťastie to vyšlo.

■ Najviac financií ste za posledné roky investovali do budovy obecného úradu a kultúrneho domu. S akými komplikáciami ste sa pri tom stretli?

Začali sme výmenou okien. Ale ozývali sa hlasy, že treba niečo robiť aj s múrmi, ktoré boli v nevyhovujúcom stave a potrebovali zateplenie. Museli sme ísť postupne. Ďalšou myšlienkou bola obnova kuchyne na úrade pre potreby obce a jej občanov. Niektorí sa pýtali, načo? Najprv treba riešiť strechu, je v dezolátnom stave!

Modernizáciu kuchyne sme začali realizovať vďaka 5 000 eurám z firmy Eustream - granty Nadácie SPP - Municipality a vyriešili sme chladenie, sklad potravín, obklady v kuchyni a nový plynový kotol na ohrev vody pre celú budovu. Výmenu okien sme zrealizovali z prostriedkov získaných po výjazdovom zasadnutí vlády.

Tak môžeme dnes - po 5 rokoch od zateplenia - zabezpečiť stravovanie na menších obecných akciách, prípadne v budúcnosti vieme kuchyňu prenajať pre podnikateľské účely.

■ Ako to bolo s investíciami mimo obecný úrad?

Získavali sme zdroje hlavne z Environmentálneho fondu - Programu rozvoja vidieka (Oddychová zóna, Sadové úpravy - Námestíčko Belža). Dnes ešte čakáme na vyhodnotenie detského ihriska. Kamerový systém z Pôdohospodárskej platobnej agentúry - Program rozvoja vidieka (PPA-PRV) bol po dvoch rokoch na druhý pokus v roku 2017 schválený, ale až tento rok nám boli z PPA PRV skontrolovať projekt pred konečnou platbou a odsúhlasila ho. V týchto dňoch sme sa konečne dočkali preplatenia 56 448 eur. Žiaľ, 10 kamier s 5-ročným servisom, ktoré sme dostali do užívania až v závere roka 2020, už medzitým technicky zastaralo. Na trhu sú už oveľa modernejšie. No nič s tým nenarobíme. Je to „daň“ za to, že sme museli po prehodnotení podmienok zo strany štátu prepracovať celý projekt vrátane dokumentácie.

■ Dá sa vo všeobecnosti získať finančná podpora z verejných zdrojov na to, čo potrebujete?

Nie vždy. Stáva sa, že na naše priority nie sú vyhlásené žiadne výzvy na financovanie a naopak, sú k dispozícii peniaze na to, čo až tak veľmi nepotrebujeme. Práve preto sme si na opravu strechy museli vziať úver.

O kanalizáciu sa snažím od svojho zvolenia v roku 2014. Pritom prvotný projekt vodovodu a kanalizácie je ešte

Nie vždy sa dajú získať financie z verejných zdrojov na to, čo obec potrebuje

te z roku 1991. Dnes sú pomery veľmi odlišné, potrebujeme vyššie kapacity, v obci pribúdajú domy. Preto je aktuálny projekt kanála zase „na pretrase“. Medzitým bežia ešte zdĺhavé rokovania s obcou Kechnec, ktorá je správcou kanalizácie v obci Milhošť, kam budeme ústiť. Aj vodovodu sme sa dočkali po dlhých prieťahoch až roku 2018.

■ Čo vás ešte trápi?

Často narážame aj na postoje ľudí, občanov, ktorí vidia len svoje hľadisko, nie spoločný záujem. Vezmime si kanalizáciu. Od môjho nástupu do služby starostu máme „zatiaľ“ zdržanie 6,5 roka, pretože majitelia pozemkov, cez ktoré prechádzala, nesúhlasili so zápisom vecných bremien na list vlastníctva. Preto sme museli vypracovať zmenu projektovú dokumentáciu na novú trasu v dĺžke 507 m, aby sme toto sporné územie obišli. Projekt stál 5 403,75 eur (získali sme na to príspevok z Akčného plánu - Najmenej rozvinutý okres Košice-okolie). A dnes ešte čakáme, či nám schvália dotáciu na jej realizáciu. Inak by sme „len“ od r. 2014 riešili kolaudáciu celej kanalizácie v obci.

Alebo projekt cyklotrasy. „Zasekli“ sme sa na tom, že niektorí majitelia pozemkov nezdieľajú nadšenie z novej dopravnej spojnice s obcou Seňa. Neprimerané nároky na odkúpenie oddialili projekt na neurčito. Ak by sme prijali návrh občanov, mali by sme 280 metrov cyklochodníka za 25 tisíc eur!!! A koľko sú ešte náklady na výstavbu?

■ S akými nelogickými situáciami sa ešte stretávate?

Obec musí byť pružná, vedieť správne prekalkulovať náklady, čo sa oplatí, čo už menej. Podmienky projektu by sa nemali významne meniť, preto-

že cena z verejného obstarávania je konečná. Ale už z predošlých projektov vieme, že aj keď sa spoľehame na odbornosť jednotlivých profesií, musíme byť často sami schopní skontrolovať každú fázu projektu. Lebo za chyby bude obec zodpovedná. Niečo vieme predvídať a pripraviť sa na to, niečo už nie.

Napríklad pri zatepľovaní máme v zmluve podpísané, že obec nesmie prenajímať priestory kultúrneho domu viac ako 20 % celkovej plochy. To znamená, že obec stráca financie, vďaka ktorým by sa nám „lahšie dýchalo“, napríklad pri obecnej kuchyni.

■ Pohli sa veci od zmeny vlády v týchto verejných súťažiach k lepšiemu, k zjednodušeniu byrokracie?

Zatiaľ som to nezaznamenal. Skôr je ešte väčšia „šikana“. Keď štát má mnoho údajov o občanoch v databázach, ako to, že ministerstvá, ktoré vyhlasovali minulé súťaže, nemajú informácie o samosprávach? Stále musíme žiadať potvrdenia od poisťovní, daňového úradu, inšpektorátu práce, že máme všetko v poriadku. To samotné predlžuje čas príprav. Ale nevzdávame sa a dúfame, že štát nám situáciu začne postupne uľahčovať.

Pýtal sa Anton Oberhauser, foto ocú Belža

Doteraz v Abovskom hlásniku priblížili svoje projekty tieto obce:

Seňa 1/2020

Geča 2/2020

Kokšov-Bakša 3/2020

Haniska 4/2020

Aktuálne projekty - zaplatené

Zatepľovanie kultúrneho domu (KD)	209 287,84 € (spoluúčasť 10 464,40 €)
Rekonštrukcia obcej kuchyne z Nadácie SPP - Eustream	5 000,00 € (spoluúčasť 500 €)
Výmena okien na KD	22 000,00 € (spoluúčasť 0 €)
Kúrenie v KD	99 208,94 € (spoluúčasť 6 271,45 €)
Rekonštrukcia strechy KD	77 435,60 € (spoluúčasť 77 435,60 €)
Kamerový systém	56 448,00 € (spoluúčasť 0 €)
Oddychová zóna - Program obnovy dediny 2019	5 167,80 € (spoluúčasť 362,32 €)
Námestíčko Belža - Program obnovy dediny 2020	4 985,51 € (spoluúčasť 249,28 €)
Projektová dokumentácia na novú trasu kanalizácie - Akčný plán - Najmenej rozvinutý okres Košice-okolie 2018	5 403,75 € (spoluúčasť 0 €)
Výbudovanie optiky v obci - Slovak Telekom	približne 150 000,00 € (spoluúčasť 0 €)
Športujú aj TY! - Nadácia SPP	1 000,00 € (spoluúčasť 0 eur)

Splácané

Strecha KD	40 950 € (do 10/2028)
------------	-----------------------

VODA, NÁŠ ŽIVOT

ZVYŠOVANIE INFORMOVANOSTI
OBYVATEĽOV NAJMÄ
KOŠICKÉHO A PREŠOVSKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
V OBLASTI UDRŽATEĽNOSTI
VODNÝCH ZDROJOV SDÔRAZOM
NA ZAPOJENIE ŽIAKOV ŠKÔL.

AKO ŠETRIŤ S VODOU?

OPKZP-PO1-INFO-2017-28

ZÍSKAJTE INFORMÁCIE

O

- spôsoboch šetrenia pitnej vody v domácnostiach
- hospodárení a využívaní vody
- priaznivých finančných dopadoch na domáci rozpočet v prípade zavedenia navrhovaných šetriacich opatrení

SLEDUJTE NÁS

WEB | <https://infovoda.webnode.sk/>

FB | @InfoVoda Tuke

IG | @infovodatuke

FB

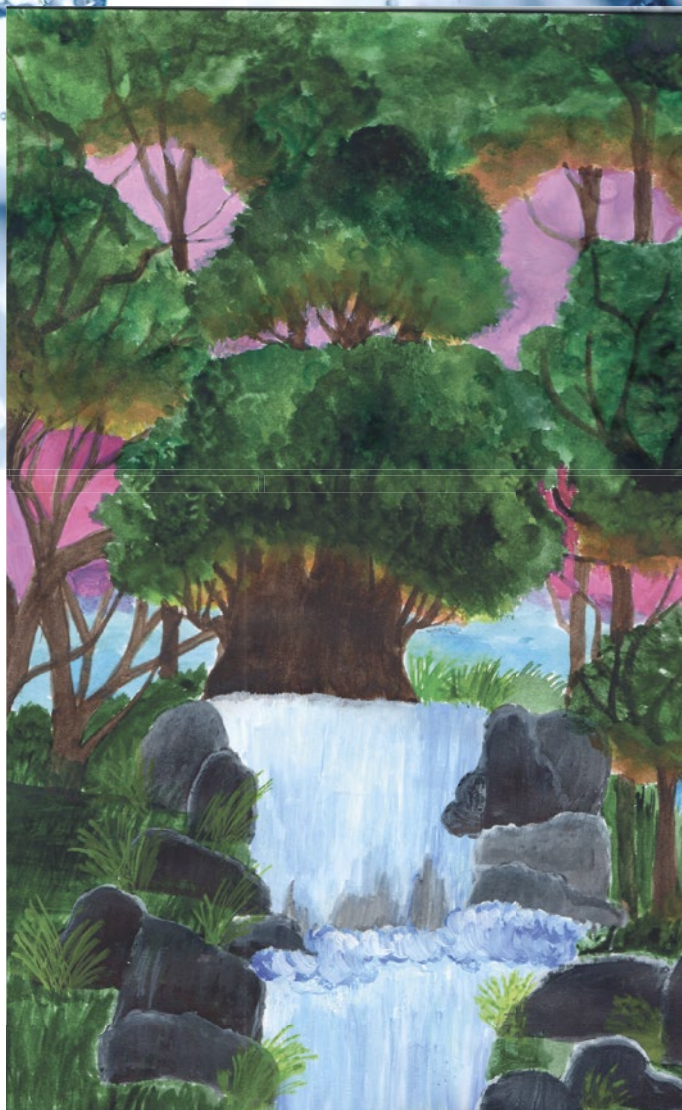
IG

WEB

DAJTE SVOJ LIKE PROJEKTU:
VODA OČAMI DETI
VÝBER ZO 174 ŠKOLSKÝCH PROJEKTOV - FB

NIKOLETTA ŠTEFANOVÁ
ZŠ VALALIKY

Škola inak? Cesty existujú!

Ak by mala škola odovzdávať deťom len vedomosti, dnes je to už málo. Žiaci si kedykoľvek vedia na internete vyhľadať potrebné informácie. V škole by sa skôr mali učť spolupracovať, tvoriť, mali by objavovať zákonitosti a súvislosti. Výklad učiteľa pred tabuľou s nezáživným množstvom neužitočných informácií sa dnes už nikde na svete nenosí.

Na Základnej škole v Seni si to uvedomujú. Skupinové vyučovanie, projektové vyučovanie, rovesnícke vzdelávanie a ďalšie inovatívne postupy kombinujú napríklad s využitím medzipredmetových vzťahov.

Je zaujímavé, že zmeny k lepšiemu niekedy narážajú na odpor rodičov, ktorí také niečo nezažili. Časom sa však ukáže, že ide iba o strach z neznámyho a nakoniec prevládne spokojnosť. „Od roku 2018 nemáme kmeňové učebne, ale predmetové učebne učiteľov. Žiaci na druhom stupni tak trávajú každú hodinu v inej triede,“ hovorí riaditeľka **Bibiána Bartková**, ktorá vytvára pre svojich kolegov priestor, aby prichádzali s novými nápadmi.

► Prepájajú vedomosti

Predmetové učebne priniesli do školskej komunity nový vietor. „Vytvorili sme pre žiakov oddychové zóny, čitateľské kútiky, kde sa môžu rozprávať, oddychovať, čítať si alebo len tak čakať na hodiny,“ hovorí slovenčinárka **Kamila Bakšiová**. Keď už spomína

čítanie – škola sa naň zameriava, neďávno získala z projektu pre knižnicu (spojenú s obecnou) ďalších 70 kníh v hodnote 800 eur. „Každý žiak číta, čo ho baví, tak sa prehlbuje vzťah detí ku knihám,“ dodáva K. Bakšiová. V neposlednom rade zavedenie predmetových učební znížilo škody spôsobené (neúmyselným) ničením vecí v triedach. „A hlavne starší žiaci teraz nemusia absolvovať „kolečká“ po budove, ktoré niekedy cez prestávku z nudy robili,“ pripomína riaditeľka.

Pod vedením K. Bakšiovej sa šiestaci a ôsmaci zapojili do projektu Komunikácia včera, dnes a zajtra. „Tu sa nám pekne prepájali slovenčina s dejepisom, technikou, výtvarnou výchovou a dokonca s biológiou a informatikou.“

Učiteľka **Eva Svianťeková** zasa iniciovala medzipredmetové dvojtyždňové vyučovanie o vode, ktoré sa konalo v rámci projektu Fenomény sveta. „Štyria učitelia – fyziky, biológie, dejepisu a geografie – sme si vo voľnom čase sadli a zamysleli sa, každý zo svojej perspektívy, čo chceme ôsmakom a deviatakom za tie dva týždne odovzdať. Viedla nás kvalitná metodika, súčasťou boli aj výborné videá a ďalšie názorné pomôcky.“ Vedenie školy im vyšlo v ústrety prispôbením rozvrhu. A aký výsledok priniesli dva týždne učenia sa o vode? „Mnohí žiaci si v dotazníkoch pochvalovali oživenie výuky a ukázala to aj výborná úroveň žiackej konferencie a záverečných prezentácií,“ prízvukuje E. Svianťeková.

Väčšinu žiakov novinky v škole zaujali

Je výborné, že aj v našom regióne sú školy, ktoré sa snažia inovovať vyučovanie. Učitelia aj v Seni dúfajú, že štát postupne zredukuje učebné osnovy tým, že určí základné učivo. Umožní

tak školám rozvíjať aj svoj regionálny potenciál a pomáhať žiakom napredovať v tom, čo ich najviac baví a v čom sú najšikovnejší.

Anton Oberhauser, foto ZŠ Seňa

Dažďová záhrada v Trstenom

Naša základná škola je hrdá na novú dažďovú záhradu. Vybudovali sme ju v rámci projektu Voda je život, naučme sa s ňou hospodáriť, ktorý je pokračovaním vzdelávacích aktivít ob-

čianskeho združenia (OZ) Priatelia trstenskej prírody. Záhradu sa chystáme naďalej zveľaďovať a skrášľovať.

Po návrate žiakov prvého stupňa do prezenčného vyučovania sme v škole

ani chvíľu nezaháľali a hoci nám aprílové počasie veľmi neprialo, podarilo sa nám pripraviť zeleninové políčka a vysiať v nich zeleninu, ku ktorej pribudli v máji ešte priesady paradajok a papriek. Viete si predstaviť, ako sa žiaci tešili na „svoju“ úrodu?

V rámci spolupráce s OZ sme zakúpili ďalšie ovocné stromy miestnej odrody – slivky, hrušky a jablone – a každá trieda zasadila svoj strom. Každoročne

si takto rozširujeme svoj ovocný sad.

V dvojročnom certifikačnom období v programe Zelená škola sme aj týmito aktivitami smerovali k plneniu nášho hlavného cieľa – šíriť osvetu v oblasti zdravého stravovania a lokálnych produktov nášho regiónu a aj takto prispievať k znižovaniu produkcie potravinového odpadu.

Nad'a Marcinek, red, foto ZŠ Trstené p. H.

Školáci z Trsteného pri Hornáde žijú so svojou zelenou školou

Ohraničenie dažďovej záhrady

Obzretie za školským rokom

Blízko k prírode

Švitorili lastovičky na kraj mora v diali: „Už by sme zas veľmi rady domov zavítali!“ Mnohí z nás si pamätajú dojímavú báseň zo školských čias. Prípadom si ju aj žiaci našej školy.

Rozľahlá budova ZŠ stojí uprostred obrovskej ovocnej záhrady. Je ako veľká zážitková učebňa. Deti z tried môžu sledovať plaché pasúce sa srny, šikovné veveričky, bažanty. Vyklopaávajú nám datle, zakuká kukučka, preletí pyšný dudok s načechreným chocholom. Environmentálna výchova v priamom prenose. Čo viac si môžeme priať?

Výborné podmienky využívajú učelia pri aktivitách detí hlavne v prírodovedných predmetoch. Tak to bolo aj počas jarných slnečných dní. Žiaci pripravili vtáčikom krmidlá, búdky, napájadla, hmyzie hotely. Šikovné ruky oteckov im vyrobili krásne i netradičné vtáčie príbytky a spoločne ich upevnili na košatých ovocných stromoch. S radosťou

im dovnútra sypali potravu, semienka a vešali aj lojové guľôčky.

Tvorkyňou podujatia bola pani učiteľka **Lenka Jesenská**. Na školskom dvore v tento pekný deň žiaci poznávali vyobrazené spevavce, dravce, vodné vtáctvo, sťahovavé vtáky a púšťali si aj ich typické zvukové prejavy. Potešilo nás, čo všetko niektoré naše deti vedia o prírode a ako o tom dokážu rozprávať. Naša obec má krásne prírodné scenérie, križujú ju chránené vtáčie územia a pýchou sú chránené prírodné lokality. S pani učiteľkou majú deti v pláne ešte veľa enviropodujatí - výrobu vyvýšených záhonov z darovaných drevených paliet na pestovanie biozeleniny a liečivých bylín. Spotrebujeme na ne kompost zo školského kompostoviska.

A keby ste nás chceli navštíviť, ste vítaní. Vstup do budovy vás zaujme sezónnou dekoráciou a vnútri jej pestre pokračovanie plné farieb a podôb života. Pripravujú ich deti zo školského

S rúškami, ale konečne spolu!

ho klubu pod vedením **Petry Juhászovej**, našej školskej aranžérky. Tento dar spája s krásnym ľudovým umením. **Poznámka redakcie:** Po pandemickom období si mnohé deti návrat do

školských lavíc a ku kamarátom veľmi užívali. Nech je teda budúci školský rok v znamení stále lepších vzťahov v našich školách!

ZŠ Skároš/red, foto zš

Obecný úrad v Nižnej Myšli vyzval deti, aby nakreslili, čo by chceli robiť, keď sa skončia protipandemické obmedzenia. Do súťaže sa zapojilo 24 detí a priniesli zaujímavé posolstvá. Ich sny na papieri sa už naplňajú. Šantia na ihrisku s kamarátmi a tešia sa na návštevu ZOO či kúpanie v bazéne. Odmienení boli všetci farbičkami a sladkosťami. Školáčka **Bianka Kurtová** vymyslela aj básničku. Obrázky detí si viete pozrieť na FB a webovej stránke obce www.niznamysla.sk/zivot-v-obci/fotogaleria/rok-2021/

Deti o korone

Prišiel vírus z dialky a ja som nemohla vidieť Kamky.

Všetci nasadili rúška, možno nám budú na konci odstávať ušká.

No s láskou sme sa bránili, našich starých od vírusu chránili.

Doma sme už celý rok, po 8 z domu ani krok.

Tešíme sa na ten deň, keď Covidu-19 už dáme zbohom len.

Monika Floriánová, foto ocú Nižná Myšľa

Biankina kresba s básničkou

Knihy vo Valalikoch túžia po čitateľoch

Radosť v policiach

Konečne! Zvolal nejdenn knihovník či knihovníčka, keď po dlhšej odmlke s radosťou otvárali dvere kultúry dokorán. Čitateľov v Obcej knižnici Valaliky privítali kôpkou nových kníh.

Z dotácie Fondu na podporu umenia v nej pribudlo 184 publikácií v hodnote 2000 eur. Prispela aj obec a za 871 eur zakúpila ďalších 93 titulov. Rady románov, detektívok a rozprávok doplnili štyridsiatkou odborných publikácií, takže každý čitateľ si v knižnici nájde svojho favorita. Veď vo fonde už majú spolu 9350 kníh.

Opýtali sme sa knihovníčky **Martiny Matiovej** podľa čoho vyberá nové tituly. „Keď čitateľa knihu vracajú,

pýtam sa ich: O čom bola? Páčila sa vám? Odporúčite ju ďalším? Ja nemôžem prečítať všetky knihy, aj tak čítam viac, ako je to doma milé. Niektorí mi nosia zoznamy titulov, ktoré by chceli v knižnici nájsť. Do fondu sa snažím doplniť aj povinnú literatúru pre študentov. Nakupujem však aj náročné knihy, ktoré nebudú mať veľa čitateľov, ale myslím si, že by v knižnici nemali chýbať, napr. *Citadela* od A. de Saint-Exupéryho alebo *Danteho Božská komédia*. Ak sme na nákup kníh získali dotáciu z FPU, musíme zakúpiť 20 % publikácií, ktoré boli vydané s ich podporou.“

Ak dávate prednosť staršej literatúre, určite navštívte burzu vo vestibule

Čitateľky už listujú v nových knihách

valalického kultúrneho domu. Minulý rok z fondu knižnice vyradili 400 kníh a kúpiť si ich môžete za symbolických 20 centov. Čo sa stane s knihami, ktoré si nik nekúpi? Pani Matiová: „Ja som toho názoru, že knihy by sa mali čítať a nemali by skončiť v zbere papiera

alebo v plameňoch. V minulosti sme ich darovali útluku Oáza - nádej pre nový život, n. o., detské knihy do detského domova vo Valalikoch aj do školy na Luniku IX. A tak by tomu bolo aj tentoraz.“

Monika Floriánová, foto ocú Valaliky

Mária Hricišonová rozvíja talent na dôchodku

Pri maľovaní sa zabudnem

„Keď som ako dieťa dostala na Vianoce farbičky a knižku, nič viac som nepotrebovala. Aj strednú školu som si vybrala podľa toho, že tam boli talentové skúšky v kreslení,“ odhaľuje korene svojej záľuby vyučovaná zúžná technika Mária Hricišonová z Valalík, ktorá sa k maľovaniu obrazov dostala až na dôchodku.

„Najprv som sa učila sama systémom pokus – omyl. Cítila som, že to nie je ono. Našťastie, bývalá kolegyňa Gabika ma priviedla k výtvarníčke Marte do Košíc. Vo svojom ateliéri sa venovala amatérom ako som ja. Veľmi som jej vďačná za vedenie a rady.“

Mária najradšej zachytáva prírodu a kvety. Od akrylových farieb postupne prešla na olejové: „Majú žiarivejšie a pestrejšie odtiene, no musela som sa naučiť novú techniku maľby. Začínam s pozadím, musím počkať, kým vrstva zaschne, potom namaľujem ďalšiu, opäť čakám a tak dookola. Maliar musí udržať disciplínu a neponáhľať sa, inak svoje dielo pokazí. Ja som netrpezlivá, preto maľujem

na viacerých plátnach naraz. Hotové dielko fixujem špeciálnym lakom.“

Z každého slova cítiť, že svoj koníček miluje. Z 80 obrazov, ktoré vytvorila, mnohé darovala. Okrem svojho prvého, dnes už 30-ročného obrazu. „Za 1000 korún, na tú dobu veľa peňazí, som si dovolila kúpiť far-

by a plátno. Namaľovala som fontánu z kúpeľov z pohľadnice mesta Sliač.“

Záľuba jej privrála do života výbornú partiu. „V ateliéri sme sa zišli ľudia z rôznych zamestnaní, ktorých spojila jedna vášeň. Ľudsky sme si veľmi sadli. Vždy sa teším na naše stretnutia. Pri nich som si uvedomila, ako ob-raz hovorí o tom, čo prežívate. Navonok môžete pôsobiť radostne, ale tmavé farby prezradia, že ste smut-

ný, ostré chaotické kontúry, že ste nahnevaný...“

Nutný lockdown zmenil skromnej Márii život. „Bola som päť mesiacov doma a veľmi mi chýbali kamaráti či kavička v meste. Našťastie bývam v rodinnom dome, môžem vyjsť na záhradu na čerstvý vzduch. Aby som mohla ďalej maľovať, vytvorila som si v garáži ateliér. Môj malý farebný svet.“

Kde môžeme jej obrazy vidieť? „Vystavujem ich na Valalickom maľovanom vajíčku v kultúrnom dome. Moje práce, spolu s ďalšími valalickými umelcami (Štefan Hudý, Severín Brestovič, František Andrejkovič), uverejnili v obecnom kalendári na rok 2016, ktorý získal 1. miesto v súťaži Najkrajší kalendár Slovenska.“ Vlastnú výstavu pani Hricišonová ešte nemala, ale verím, že sa tak stane.

Monika Floriánová, foto autorka

Mária Hricišonová pri maľovaní oddychuje a zabúda na svet okolo

Čo spôsobil článok v Abovskom hlásniku

Lavína pomoci – polievka pre dušu

Lavína, záplava, priam prietrž pomoci sa spustila po vydaní článku v prvom tohtoročnom čísle Abovského hlásnika s názvom Danov príbeh zvaný ďakujem.

Písali sme v ňom o vďačnosti **Anny a Filipa Jesenských** a ich 38-ročného syna **Daniela** z Kokšova-Bakše za finančnú pomoc, ktorú mu poskytli kamaráti, bývalí kolegovia z práce, spoluhráči z TJ Kokšov-Bakša a mnohí ďalší. Dano trpí rozsiahlou sklerózou multiplex, je odkázaný na vozík a dlhodobú pomoc. Vďaka nim mohol nastúpiť na liečbu do Piešťan.

A teraz? Sympatickí manželia navštívili našu redakciu, aby nám porozprávali o ďalšej kapitole ich života vo vďačnosti.

Pani Anna Jesenská: „Tip na Abovský hlásnik mi v skorú jar dala cez našu známu **Máriu Timkovú** pani **Elena Peterčáková** z Nižnej Myšle. Prišlo to ako blesk z neba, lebo práve vtedy som si lámala hlavu: Ako mám poďakovať všetkým? Chodiť od domu do domu či vyhlásiť to v obecnom rozhlase?“ vraví a pokračuje. „Keď článok v našich regionálnych novinách v apríli vyšiel, dvere sa u nás nezatvorili. Ľudia prichádzali s peniaztekmi, aj takí, od ktorých by sme to nečakali. Mnohí zas v schránke nechali vyplnené tlačí-

vo k 2 % odvedenej dani, ktorú venovali nadácii, v ktorej má Daniel účet... (Aj k nám do redakcie prišla prosba o kontakt na Jesenských – poznámka redaktorky.) Svet je lepší, ako som si predtým myslela...“

Teraz má Daniel prostriedky na úhradu ďalšej liečby v piešťanskom súkromnom zariadení Adela, lebo inde pacientov s takým rozsiahlym postihnutím neberú. A nielen to. Môže zaplatiť aj pravidelnú odbornú starostlivosť

v košíckom rehabilitačnom zariadení Liberta. Ba navyše, posilňuje ochabnuté svaly a celé telo i doma – vďaka šlachetnému človeku z Čane, ktorý mu dlhodobo grátis požičal cvičiaci stroj.

Pani Anke a pánu Filipovi vyhrkli slzy, keď nám toto rozprávali. Veľké ďakujem posielajú všetkým známym aj neznámym. Nás v redakcii teší, že aj tento príbeh ukazuje na silu regionálnych médií. V tom najlepšom zmysle slova.

Katarína Čaniová, foto Jana Jesenská

Vďaka šlachetnosti môže Daniel cvičiť na dlhodobom grátis zapožičanom stroji aj vo svojej izbe

Rodáčka z Čane finalistkou Miss Slovensko 2021

Je tu už 26. ročník súťaže Miss Slovensko 2021 a náš región Hornád má medzi finalistkami zastúpenie – sympatickú 18-ročnú **Soňu Matiovú** z Čane.

„Tento rok bola v semifinále naozaj silná konkurencia, keďže sa nám prihlásilo oveľa viac dievčat ako v predchádzajúcich rokoch,“ hodnotí riaditeľ súťaže **Michal Kováčik**. Soňa teraz prežíva trojmesačnú cestu učenia, objavovania etikety a modelingu. Spolu s 11 finalistkami už absolvovala prvé oficiálne fotografovanie s renomovanou fotografkou Petrou Ficovou či mediálny tréning s Alexandrou Pavlovič Hinkovou z TV JOJ. Veľké finále je naplánované na **7. augusta 2021**. Držíme Soni palce už teraz!

Monika Floriánová, foto internet

Manželia Hricovci odvážne prehovorili o svojom živote

Vstali z dna, lebo chceli

Peter a Martina sa stretli v Plzni pred 15 rokmi. Obaja mali prácu, ubytovanie a sladkých 22 a 18 rokov. Keď do ich života vstúpila nevhodná partia a alkohol, postupne prišli o všetko.

„Neuvedomovali sme si, že to nie je v poriadku. Zabávali sme sa, flákali robotu. Bolo nám jedno, či prespíme u kamarátov alebo na ulici.“

Keď Martina otehotnela, vrátili sa domov na Slovensko. Útočisko našli u faryára **Mariána Kuffu** v útulku v Žakovciach (Inštitút Krista Veľkého - www.ikv.sk). „Otec Marián nás veľmi pekne prijal a dal nám šancu. Všetkým hovorí moje ovečky,“ spomína Peter na ťažkú životnú etapu. „Vládol tu prísny celodenný režim. Bývali sme oddelené, stretnúť sme sa mohli na dve hodiny denne, na omši či modlitbe ruženca. Ako vyučený bača som sa staral o býky a pracoval na hospodárstve.“ Martina, bývajúc v domčeku pre matky s deťmi, robila bežné práce v domácnosti. K sociálnym dávkam priamo prístup nemali. „Rehoľnej sestre sme dávali zoznam, čo chceme nakúpiť. Skontrolovala ho a to, čo sme naozaj nepotrebovali, nekúpili. Zvyšné peniaze nám uložili na účet. Dnes som za to vďačná.“

► Hľadanie domova

Po polroku prišiel zlom. „Narodenie dcéry Vanesky u mňa všetko zmenilo. Nechcela som, aby vyrastala v takom prostredí. Povedali sme si, že musíme ukončiť túto kapitolu a začať odznova,“ vraví o kľúčovom rozhodnutí Martina.

Pôrodný príspevok brali ako štartovné. Našli si podnájom v Košiciach, ale... „Keď pani v telefóne počula zaplakať malú, odmietla nás ubytovať. Ostali sme bezradní na železničnej stanici. Našťastie nám moja sestra, ktorá bola v tom čase v meste na návšteve, pomohla niečo nájsť.“

Netušili, že cesta za vytúženým domovom bude klukatá. O mesiac sa sťahovali do Púchova, kde si Peter našiel prácu ako bača. Po roku ich čakalo sťahovanie opäť za novou prácou na hospodárstvo v Prešove. Život v uniobunke bez vody a kúpanie v spoločných chlapských priestoroch boli

pre mladú mamu s dieťaťom nočnou morou. Keď nadošla ani výplata, Peter dal výpoveď. Stáli opäť na štartovej čiare. Tip od kamaráta ich priviedol na družstvo v Skároši. Tu našli prácu, domček a konečne zázemie pre svoju rodinu, ktorá sa rozrástla o psy Belu a Lety a mačku Anabel.

► Prečo ja?

Bezstarostný čas trval krátko. Martine v r. 2017 diagnostikovali rakovinu hrubého čreva. Nasledovala operácia a chemoterapia. „Bol to pre mňa šok. Prečo ja, taká mladá?“ Minulosť sa škodoradostne ozvala, kvôli nedo-

Rodinám v núdzi darovali cca 280 kg zemiakov

platkom na zdravotnom poistení jej operáciu nechceli preplatiť. Museli narychlo zohnať 1 200 eur. Po dvoch rokoch sa objavili nové nálezy, prišla druhá operácia a chemoterapia. „Stále si hovorím, nemôžem sa poddať, mám stále za čo bojovať - za svoju rodinu! Peťo mi je veľkou oporou. Aj Vaneska.“ Práve jej plač a detská otázka: „Prečo sa mamka nevolá Hricová?“ môže za to, že sa rodičia pred rokom zosobášili.

► Prečo o nich píšeme?

Oslvil ma ich príbeh, ich snaha zmeniť sa a žiť inak, lepšie. To, že teraz pomáhajú ľuďom v núdzi cez Charity shop Košice - OZ S nami druhým. Aj z mála, čo majú. „Poznáme núdzu a nedostatok, sami sme si tým prešli. Chceme vrátiť to, čo sme dostali“ a povzbudivo dodávajú: „Skúšajte a nevzdávajte sa! Začiatky sú ťažké, ale nemáte čo stratiť, keď ste na dne. Aj robota sa nájde, keď človek chce pracovať.“

Monika Floriánová, foto autorka

Bezplatné poradenstvo Úsmevu ako dar v Ždani

Pomoc na dosah

Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar n.o. poskytuje obyvateľom všetkých obcí nášho regiónu bezplatné špecializované sociálne poradenstvo v Ždani už niekoľko rokov.

Pár otázok sme položili sociálnej pracovníčke **Michaele Onofrejovej**, ktorú môžete osobne navštíviť každú stredu od 8:00 do 16:00 v zasaďačke obecného úradu.

► S čím sa na vás môžu ľudia obrátiť?

S problémami, ktorými žijú oni a ich rodina a nevedia si už sami poradiť.

Dokážem ich nasmerovať a skontaktovať s inými odborníkmi, ak to bude nutné. Napríklad vieme pomôcť pri riešení exekúcií, rozsudkoch či pri hľadaní núdzového bývania. Som tu pre ľudí, ktorí majú problémy so vzťahmi v rodine, partnerstve, práci. Či už ide o týranie, alkoholizmus, šikanu...

► Pomáhate rodinám v núdzi, ako?

V podstate riešime všetko - školu, prácu, vzťahy, ak je to nutné aj bývanie či financie. Alebo umožníme deťom návštevu táborov či škôly, keď si to nemôžu dovoliť. Najlepšie dokážeme pomôcť rodine, ktorá je u nás v dlho-

dobom sprevádzaní. To znamená, že poznáme ich situáciu a dôverujeme si.

► Chceme vyhľadať pomoc, ale bojíme / hanbíme sa...

Netreba mať obavy. Poradenstvo je dôverné, podobne ako u lekára, aj my si na všetky veci pýtame súhlas klienta. Neurobíme nič, s čím by nebol OK a aj u nás platí ochrana osobných údajov.
pýtala sa Monika Floriánová

Michaelu Onofrejovú možno kontaktovať aj telefonicky na 0902 072 645

Priamo z Ruska

Večný oheň víťazstva nad fašizmom prišiel v tomto roku až priamo z Ruskej federácie, ktorej vojaci mali veľký podiel na porážke Tretej ríše. Rozho-

rel sa i v okrese Košice-okolie. Zásluhu na tom mali tiež motocyklisti z občianskeho združenia Motorkári Slovenska. Rozžiarili pamätníky, vrátane toho v Čani, aby večný oheň horel na miestach, kde stále doznieva bolesť po vyhasnutých ľudských životoch. Žiadna vojna totiž nemá víťazov v pravom zmysle slova. Priniesla iba utrpenie a ukázala tú najkrutejšiu tvár človeka. Pri tohtoročnom 76. výročí porážky fašizmu sme sa 8. a 9. mája zamerali na slobodu a radosť, ktorú koniec vojny priniesol. Toto je vždy vhodné osláviť.

Monika Gergel'ová/red, foto SZPB

Návšteva z Reginy

Neobvyklých hostí, rozhlasový štáb z košickej RTVS, privítali v apríli na ZŠ v Ždani. Hlavné slovo v relácii Leporelo mali druháci, z ktorých sa väčšina na návrat do školy veľmi tešila. Učiteľky im uľahčili život tým, že sa upustilo od zvonenia a namiesto známok malo prednosť slovné hodnotenie. Detičky sa v rámci prípravy na návštevu dozvedeli čo-to o rádiu a o ľuďoch, ktorí v rozhlasové pracujú. Redaktorka **Michaele Valikovej** zarecitovali básničku, špeciálne zo srdiečka pripravenú pre rozhlasákov.

Reláciu nájdete v archíve Rádia Regina na adrese <https://www.rtvs.sk/radio/archiv/1567/1548205> **tob**

Stavanie májov je prvou kultúrnou lastovičkou

Recyklovaná májka

Akčná mládež v Nižnej Hutke nezaváhala ani na chvíľu. „Ráno 1. mája sa otestovali a s negatívnym testom pri dodržaní všetkých protiepidemiologických opatrení sa so spevom a hudbou vybrali postaviť stužkami ozdobený máj," ozrejmuje nutné kroky starostka **Iveta Vasilenková**. „Našli si ho pred domom aj niektoré dievčatá. Postavili im ich mládenci ako výraz úcty a lásky.“

Breza v strede obce miestnych veľmi potešila. „Tradície treba zachovávať pre ďalšie generácie a je pekné, že v našej dedinke máme takých aktívnych spoluobčanov, vrátane našej starostky," napísala na FB obyvateľka Alena. Na opačnej strane regiónu, aj keď o dva týždne neskôr, sa k oblohe týčil máj pred kostolom v Sokolčanoch. Postavil ho folklórny súbor Sakalčane v silne redukovanom počte. Krojované ženy pri zdobení s nadšením spievali máj, máj, zelený, v „Sakalču" postavený. Starosta **Fran-tíšek Beregszászi** nešetril pochvalou. „Som veľmi rád, že v našej obci tradície nevy-mierajú. Je pekné vidieť, že i mladá generácia, ktorú os-

tatní tak často kritizujú, nestráca záujem o ľudovú kultúru v našej obci, ktorá im nie je ľahostajná.“

V Kokšove-Bakši vyrástla májka zo smreka, a nie hocijaká. Recyklovaná! Využili totiž vianočný stromček. Bakšanske Parobci orezali spodné konáre, obrúsili

kmeň a ženám priniesli domov kruh, aby ho obliekli do nových farebných stuž. „Srdce by nás bolelo, keby sme máj u nás nemali," vyznal sa vedúci skupiny **Miroslav Stolár**. Do zdobenia chceli zapojiť aj deti či okoloidúcich, ale bezpečnostné opatrenia tieto plány zmarili.

Verme, že v 2022, po dvoch „koro-nových rokoch", už stavanie mája zažijeme spoločne a naplno!

Monika Floriánová, foto ocú

V Nižnej Hutke rastie čínorodá mladá generácia

Pestré stuhy v rukách sokolianskych žien

Po 34-metrových velikánoch sa Kokšovčanom-Bakšanom zdal tohtoročný máj malý

Pri príležitosti Medzinárodného dňa detí nainštalovali nové slamené postavičky pred vstupom do obce Trstené pri Hornáde. Maco a včielka vás vítajú celé leto a v dedine dúfajú, že aj vďaka vysadeným kvietkom a takejto symbolike bude tento rok na medik bohatší ako ten predchádzajúci.

ocú Trstené pri Hornáde

Dajte tip verejnej knižnici

Folkloristi na hudobnej mape

Chýbajú vám vystúpenia obľúbených speváckych skupín? Kým ich znovu začujete naživo v plnej paráde, čo tak si urobiť doma vlastnú folklórnu prehliadku? Verejná knižnica Jána Bocatia (VKJB) v Košiciach vytvorila zaujímavú internetovú databázu – Hudobnú mapu východného Slovenska.

Mapa pokrýva takmer 200 lokalít, medzi nimi 12 obcí nášho regiónu Hornád, obsahuje 700 záznamov, ku ktorým je pripojených viac ako 300 videí a 240 zvukových ukážok. „Umožňuje komfortné vyhľadávanie podľa

zadania konkrétneho regiónu či obce. Záujemca tak získa prehľad o tituloch a CD i DVD nosičoch, ktoré sa k tomuto miestu viažu a súčasne sú dostupné vo fonde nášho hudobného oddelenia,“ uviedla riaditeľka VKJB Soňa Jakešová.

So zvedavosťou zadávam na webe link <https://vkjb.sk/hudobna-mapa-vychodneho-slovenska>. Môžete si tu zvoliť hudobný miestopis Abova, Zemplína, Šariša, Gemera a Spiša. Náhodne si vyberám Skároš. V ľavom stĺpci pod fotografiou krojovaných žien z r. 1941 je zoznam zvukových

dokumentov. Klikám na prvý, otvorí sa nové okno databázy VKJB a v ňom odkaz na Youtube. Vystúpenie Skárošanky na Dargovskej ruži 2006 začína. A pokračujem v klikaní ďalej.

Väčšina ukážok je staršieho dátá. Žiaľ, na hudobnej mape chýbajú mnohé naše spevácke skupiny. Ak teda disponujete dokumentmi či zvukovými záznamami, ktorými môžete obohatiť nielen databázu knižnice, ale i ľudí, kontaktujte VKJB na emailovej adrese katova@vkjb.sk.

Monika Floriánová, foto archív AH

Dvojitá ochrana

Na potulkách Haniskou objavujem zaujímavú kaplnku ukrytú v tóni mladých líp. Je postavená tak, že jej protihľadé strany vytvárajú zrkadlový obraz. Z jedného výklenku na mňa z obrazu pozerá svätý Florián, na opačnej ma zdraví úsmev Panny Márie.

V knihe o Haniske od Štefana Kolivského zisťujem, že je to Božia muka svätého Floriána. V nikách ukončených oblúkom však pôvodne stáli sochy. Ich orientácia je sever a juh, smerujúce von a dovnútra obce. Podľa ústnej tradície ju postavili po veľkom požiari v roku 1880. Pravdou je, že na katastrálnej mape z roku 1847 už na tomto mieste je Božia muka znázornená.

Mňa k nej prilákal asi môj patrón – nosím ho v priezvisku, vás možno túžba spoznať jej nežnú krásu.

Monika Floriánová, foto ocú

Chutná súčasť letnej tradície

Potrebuje: 1 kg zemiakov, 0,5 l mlieka, 1,5 l vody, 1 smotanu na varenie, 1 lyžicu masla, 3 ks bobkového listu, pol lyžice soli, na špičku noža mleté čierne korenie a kyslú kapustu.

Postup: Zemiaky ošúpeme, pokrájame na malé kocky, vhodíme do vriacej vody, pridáme maslo, soľ, mleté čierne korenie a bobkový list. Varíme do mäkkosti. Mlieko a smotanu rozhabarujeme a za stáleho miešania vlejeeme do hrnca. Necháme prejsť varom. Smotanu môžeme nahradiť 1 vajčkom a 1 lyžicou hladkej múky. Polievku podávame s chlebom. Delikatesou je kyslá kapusta priamo zo suda rovno do taniera. Bola to síce polievka chudobných, ale dokázala zasýtiť a nosili ju ženy mužom na pole.

Pavol Kacvinský, Co še u nas varelo

Ciberej – polievka na pole

Kaštiele v regióne, 1. časť

Neskorobarokový kaštieľ zo 17. storočia tvorí stále dominantu Geče. Kaštieľ s kostolom Narodenia Panny Márie je posledných 30 rokov vo vlastníctve rímskokatolíckej cirkvi. Je smutné, že financie na jeho renováciu sa stále získavajú len veľmi ťažko.

Podľa knihy o histórii obce bolo sídlo postavené v rézii rodiny Gecheyovcov, neskôr prešlo na Deseffovcov, pričom Štefanovi Deseffymu sa pripisuje zásluha o prestavbu kaplnky na kostol v roku 1760. Erb nájdený v kaštieli svedčí o vlastníctve baróna Sahlhausena a jeho manželky, grófky Csákyovej, ktorá tu zomrela roku 1835. Neskôr v 19. storočí kaštieľ vlastnili Glückovci, po II. svetovej vojne a znárodnení sa využíval pre roľnícke potreby, roku 1963 ho vyhlásili za kultúrnu pamiatku.

Do cirkevného vlastníctva sa objekt dostal v roku 1992. Súčasný farár Pe-

Geča čaká na príležitosť

ter Čorba priznáva, že cirkev prostriedky na jeho obnovu nemá. Napriek tomu sa podľa jeho slov podarilo zo zbierok veriakov vybrať takmer 80 tisíc eur, ktoré boli použité na havarijnú, svojpomocnú opravu zatekajúcej strechy v roku 2017.

Obec, ako hovorí starosta **Patrik Rusňák**, by rada prevzala objekt do dlhodobého prenájmu, aby na jeho opravu získala financie cez rôzne výzvy na investície do projektov. „Už sme sa o tom predbežne ústne dohodli s arcibiskupským úradom.“ Pokiaľ sa neobjaví bohatý dobrodinec, iná cesta na záchranu takmer 400-ročného objektu, ako cez verejné fondy, sa zrejme ani nenájde.

Anton Oberhauser, foto obec Geča

Čistili sme si región na brigádach a výletoch

Moderný LED TV v chrastí

Kokšov-Bakša

Zbohom smetisko, vitaj nový park! Týmto sloganom vyhlásili Obecný úrad Kokšov-Bakša a spevácka skupina Bakšanske Parobci vojnu smetiam. Za päť aprílových dní s dobrovoľníkmi vyzbierali 1,3 tony odpadu v okolí obce a pri Hornáde. V chrastí našli dokonca celkom moderný televízor. Zber poňali pozitívne - ako príjemné stretnutie s priateľmi v prírode.

Nižná Myšľa

Niekoľko mesiacov čistili členovia OZ Dúhová stonožka okolie Skalky. Rozhodli sa lokalitu revitalizovať a premeniť ju na oddychovú zónu. Plody ich práce už vidíte na prechádzkach. Poriadne si „zamakali“ dobrovoľníci, aktívni pracovníci, poslanci i zamestnanci úradu, ktorí zlikvidovali viacero nelegálnych skládok. I tú so zvyškami rozobraných áut, ktorej tvorcov už poznajú. „Na kritické miesta sme nainštalovali kamery. Zatiaľ je tam čisto. Pozorne si všimajme svoje okolie. Ak

Nižná Hutka: Povinná výbava - respirátor, rukavice, lopata, vreće

máme evidenčné číslo vozidla alebo zdokumentovaný dôkaz o nelegálnom vyhození odpadu, jednoduchšie vieme vypátrať vinníka,“ apeluje na ľudí starosta **Miroslav Sisák**.

Nižnomyšľanka **Simónka Jakabová** aktívne dala podnet na obecný úrad. Odozva nedala na seba dlho čakať. S podporou OZ Save Nature by Civas, ktorého je členkou, **Márie Ruščákovéj**, poslankyne **Ivety Janičkovej** a terénnych sociálnych pracov-

níčov zapojili rómske deti a spoločne na Deň Zeme (22. 4.) vyčistili ulicu, kde bývajú. Deti za ich snahu odmenili ovocím.

Haniska

Dobrovoľníci sa našli aj tu. Dve rodiny **Kačmáriková, Szunyogová a Barbo- ra Starších** pozbierané smeti nechávali vo vreciach na stanovištiach, odkiaľ ich obec odviezla.

Kokšov-Bakša: Je to iba na tebe, kedy a s kým poupratuješ. Zober si vreće a vlož doň všetok neporiadok

Nižná Hutka

Aj mládež v Nižnej Hutke - Natália, Monika, Slavko, Samo, Fero - oslávili Deň Zeme upratovaním. Vybrali si les a lúky, kde mieri veľa výletníkov. Samo prišiel aj so svojím autom a príviesnym vozíkom, lebo odpad (asi 200 kg) by nezahládli v rukách odnieť. Otočil sa dvakrát.

Trstené pri Hornáde

Keďže plánovanú spoločnú brigádu v obci museli odložiť na neurčito, skúsili to individuálnou pozvánkou. „Príspevkom na fejsbuku sme chceli motivovať obyvateľov k jarnému upratovaniu nielen svojich príbytkov, ale aj okolia. Odozva bola nulová. S manželkou sme nakoniec odpadky na cyklotrase do Gyňova a Skároša vyzbierali len my dvaja,“ opísal skúsenosť starosta **Matej Kočíš**.

Nižná Myšľa: Deti s dobrovoľníkmi dali ulici čistý „look“

Starostovia obcí regiónu Hornád **ĎAKUJÚ** menovaným i neznámy, za ochotu a prácu, ktorou dovolili lepšie dýchať našej prírode a skrášlili náš kraj. Zároveň pozývajú zapojiť sa do ďalších letných brigád.

Na návšteve v KOSIT-e - 3.časť: Veľkoobjemový odpad

Využijeme, čo sa dá

Počas týchto mesiacov sme mali možnosť vyhodit' objemný odpad z domácností do veľkokapacitných kontajnerov (VKK). Čo sa s odpadom ďalej deje v KOSIT-e, sme sa opýtali **Slavomíry Brzovej**, PR manažérky spoločnosti.

Po privezení plného VKK do areálu Zariadenia na energetické využitie odpadov (ZEVO), je odpad vyklopený na plošinu v Divízii spracovania odpadov. Pracovníci ho manuálne pretriedia, oddelia hlavne materiály, ktoré do zberu objemného odpadu **nepatria - ko-**

vy, pneumatiky, elektroodpad, stavebný odpad... Najväčšiu hrozbu v kontajneroch predstavujú **tlejúce a nebezpečné odpady**, čo sú i bežné veci z domácnosti - prázdne plechovky od farieb, kanistre od olejov, žiarivky či batérie.

Spáliteľný podiel prechádza linkou mechanickej úpravy, kde je rozdrvený na menšie kusy, pomocou silných magnetov sa ešte oddelia kovy a následne masa putuje do zásobníka kotlov v ZEVO. Po zmiešaní so zmesovým komunálnym odpadom je následne termicky spracovaný.

► Rôzny odpad - rôzne miesto

Oddelený nespáliteľný materiál recyklujeme podľa možností koncového zariadenia KOSIT-u. Dôležité je uvedomiť si, že každý druh odpadu má určený vlastný prúd zhodnotenia či zneškodnenia. Napríklad z gauča sú ako druhotná surovina oddelené kovové časti. Skriňa poslúži žiaľ len ako palivo. Jej recyklácia by bola realizovateľná v rámci samostatného zberu dreva obcou (pozn. redakcie: drevený odpad je možné využiť na výrobu drevotrieskových dosiek). Drobný stavebný odpad je prevážaný na spraco-

vanie do recyklačného strediska stavebných odpadov.

Práčka či televízor do zberu objemného odpadu tiež nepatrí. Obec má povinnosť zabezpečiť samostatný zber elektroodpadu (má až 90 % využitie) a občan ich môže odnieť priamo do predajne alebo na zberný dvor, odkiaľ putujú do zariadenia na zhodnocovanie elektroodpadov.

Aby sme odpad spätne využili čo najlepšie, a nekončil uložený na skládke či bol spálený, musí sa dostať tam, kam má - do správnych nádob a miest.

stranu spracovala **Monika Floriánová**, foto obecné úrady

Reportáž z prípravy výletov do praveku

Na sobotňajší výlet do praveku je nahlásená vyše stovka záujemcov. Čo všetko treba pripraviť v Archeoskanzene v Nižnej Myšli, aby všetko prebiehalo hladko?

Porada momentálne 8-člennej dobrovoľníckej skupiny v piatok podvečer sa začína. Vedie ju **Patrik Štein**, ktorý je zodpovedný za návštevnícke priestory skanzenu a priebeh celodenného výletu. Všetko zastrešuje Varheďu oddaný **Ján Kavulič**, predseda občianskeho združenia Collegium Myssle, ktorý už predtým čerstvo pokosil plochy, po ktorých sa návštevníci budú pohybovať.

Nechýba hrnčiarica **Andrea Guľová**, ktorú do práce s pravekým spôsobom tvorby hlinených nádob zaškolila známa **Amália Holíková** z hrnčiarskej dielne v Háji.

Mária Vileníková má na starosti deti. Budú tvarovať ozdoby z drôtu.

K dispozícii je i **Branislav Pešák**. Ten sa s pánom Kavuličom stará o kosenie, údržbu a techniku v skanzene. Všetci spomínaní sú z Nižnej Myšle, tak ako väčšina ďalších dobrovoľníkov. Dokonca štyria z nich sú z jednej ulice, práve tej, ktorá vedie k skanzenu. Okrem Patrika aj **Tomáš Lacko** a **Kristián Gleic** i jeho sestra **Klaudia**. **Daniela Juhásová** je zo Ždane. Ďalší prídu pomôcť zajtra v deň D.

► Kto kam?

Prebieha rozdelenie, kto bude mať na starosti ktorú skupinu návštevníkov. Bývajú tri – spravidla po tridsať, štyridsať ľudí. Kým jedna sa zoznamuje s exponátmi obecného múzea, druhá prechádza katakombami pod kláštorom a tretia skupina je v kostole sv. Mikuláša. Potom nasleduje komentovaná prehliadka skanzenu a animačné programy v ňom.

Kontrola „položiek“: Dobové oblečenie pripravené? Občerstvenie na-

O kvety pri návštevníckom centre sa stará **Iveta Janičková**, ktorá ich namnožila zo svojej záhrady

Dobrovoľne do sveta

Dobrovoľnícka družina, v strede vľavo Ján Kavulič, predseda OZ Collegium Myssle a vpravo technik Branislav Pešák. Počas dňa D sa družina rozrastá o ďalších pomocníkov

Pohľad do drotárskej dielne

kúpené? (V júni to mal na starosti **Matúš Lukáč**.) Suveníry v podobe kópií predmetov z doby bronzovej doplnené? Ešte treba vyfarbiť kópie Myšlianských venuší, o tie bude určite záujem. To zverili **Michaele Martine Kužmovej** z tunajšej obce, študentke Vysokej školy výtvarných umení.

Surovinu na archeologický guláš a celú réžiu varenia 150 porcií má pod palcom šefkuchár **Michal Sekeľák**, tunajší vyučený mäsiar. Práve sa o dačom radí s **Ladislavom Olexom**, nestorom výskumu na Varheďi, ktorý vždy býva žiadaným hosťom na výletoch do praveku...

Na pretras sa počas porady dostávajú aj ďalšie dôležité „drobnosti“. Medziťm **Iveta Janičková** – tiež Nižnomyšľanica – si robí svoju robotu. Pleje starostlivo vybudované skalky, ktoré krásne vstup do areálu. Sama do nich rastlinky z jej domácej záhrady vybrala a pravidelne sa o ne stará. Kvety dokonca dala aj do dreveného koryta, ktoré kvitne hneď pri infocentre.

Prečo toto tí všetci i ďalší robia? Za všetkých **Tomáš Lacko**, ktorému prišla pomôcť aj jeho priateľka **Soňa**

Anderovská z Čane: „Chceme zveľadiť tento vzácny priestor. Zviditeľniť ho. Ukázať ľuďom, že tu pred 3 500 rokmi žila vyspelá kultúra, ktorá mala čulé styky s celou Európou. Že sme jej pokračovateľmi.“

► Dozvuky...

Večer medzi poslednými odchádza **Dávid Demko** z Nižnej Hutky, študent 1. ročníka archeológie na univerzite v Nitre. Potrebuje do vitrín vrátiť niekoľko originálnych krčiazkov, ktoré poslúžili na tvorbu replík a tiež zub mamuta.

Rok 2021 je na skanzen riadnym zberákom. Výlet do praveku sa má udiť dovedna šesť ráz. Vždy raz do mesiaca – od mája do októbra. V spolupráci s Detskou košíčkou historickou železnicou, ktorá zabezpečuje retrovlak a za propagačnej aj finančnej podpory Košického samosprávneho kraja.

Za všetkých návštevníkov pohľad jednej z nich, **Alice Gerecovej** z Košíc: „Dostala som sa na výlet až na druhý pokus, prvý raz boli lístky na vlak vypredané. Mimoriadne ma oslovili exponáty v múzeu. Dejiny mám veľmi rada, už viac rokov sa s nimi zoznamujem v ko-

Dva tohtoročné výlety zamera-
né na hlinu a kov sa už udiali.
Môžete sa ešte tešiť na soboty
s témami: 17. júla Paleokuchy-
ňa, 21. augusta Zbrane a lov,
18. septembra Zlatý lesk doby
bronzovej a 16. októbra Tu spo-
čívajú moje kosti.

šickej pobočke medzinárodnej orga-
nizácie Nová akropolis. V septembri sa
do archeoskanzenu chystáme spoloč-
ne, mala by som to mať na starosti. Už
teraz sa veľmi teším.“

Katarína Čániová, foto autorka a dok. obce

Otvorili prvé rozárium v regióne

Pokočať krásou 1200 ruží zo 180 odrôd sa môžete od 19. júna v Rozáriu u Bohušov v Nižnej Myšli. Manželia ho otvárajú najnovšie aj pre návštevníkov v čase plného rozkvetnutia tohto kráľovského kvetu. Vedie ich k tomu láska k ružiam a vôbec ku kráske ako takej. Pri budovaní rozária im pomáhali odborníci z Budapešti. Viac info nájdete aj na obecnej webstránke.

kěj

V chotári Vyšnej Myšle vyrástla vyhliadka

Vždy, keď vystúpim z vlaku vo Vyšnej Myšli, zažívam nádherný pocit pokoja a slobody. Nevieť, či za to môže šíry priestor alebo okolité šumiace polia. Ale viem, že tu objavím stále niečo krásne a zaujímavé.

Myšlianska vyhliadku slávnostne otvorili 4. júla

Prekvapenie v lese

Toto ráno ma starosta **Marek Habina** vedie k úplne čerstvej myšlianskej vyhliadke. Poľnou cestou a zároveň cyklotrasou, na ktorej ešte badať stopu po silnom príválovom daždi. „Toto ešte pokosíme, tu vyrovnáme a navezieme kamene, a...“ prenikajú mi slová do mysle. Sme na mieste. Neistou nohou vstupujem na kovovú vysunutú lávku a pýtam sa v duchu, či ma udrží.

Pohľad, ktorý sa mi naskytne, je očarujúci. Slnko sa opiera o skalu s ná-

zvom Skalka, spomedzi stromov na kopci sa vynára kostol v Nižnej Myšli. Dole v kaňone si pokojne tečie rieka Olšava. Nechce sa mi veriť, že dokázala vymyť okolité skaly. Zvedavo schádzam dole točivými schodmi. Podchvíľou sa mi krúti hlava, veď pod nohami je všetko otvorené!

„Z týchto bridlicových skál v minulosti ľudia ťažili kameň na obklad domov či studničiek. Napravo povedie ešte rebríkový chodník dole k rieke,

Jeden z pohľadov z vysunutej lávky

tzv. malý okruh po skalách, ako v prielome Hornádu v Slovenskom raji,“ počúvam nadšeného starostu pozorujúceho na odbojnú húštinu. „Ľudia si oddýchnu na lavičkách v altánku, pribudne stojan na bicykle a smerovník. Môžu pokračovať na Koscelek alebo popri studničke zájsť do nášho Neba/Pekla. Tak sme nazvali posedenie pri mohutnej čerešni a dube. Poľovnícka chata Myšľanka je tak 100 metrov odtiaľto.“ Rezkým krokom vstupujem do lesíka, aby som si pozrela Nebo. Keď už som tu, nebudem sa ponáhľať do mesta.

► Zopár faktov

Myšlianska vyhliadka vznikla vďaka projektu 1-dňovej turistiky s finančnou podporou Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR – program Podpora najmenej rozvinutých okresov. Celkové oprávnené výdavky sú 33 910 eur. Z toho regionálny príspevok predstavuje 25 510 eur. Projekt podali v septembri 2019.

Monika Floriánová, foto autorka

Ernest Takáč poľovníkom vyše 35 rokov

„Pamätám si úlovok bez jediného výstrelu. Postaral sa o to môj pes, vběhol do krovia a vyšiel s bažantom, otočil sa tuším trikrát.

Bol to divoch, zadržal aj susedove sliepky. Keď dostal i mačiatko mojich detí, manželka mi dala ultimátum – buď ja alebo pes!“

Vrávi s úsmevom sympatický sedemdesiatnik **Ernest Takáč** z Vyšnej Myšle, poľovník a tajomník PZ Družba, tri volebné obdobia pôsobiaci aj v Dozornej rade OV SPZ Košice-okolie. Pani Marta ani deti s otcom nechodili na postriežky. „Raz som dcéru ukázal v kufri auta uloveného srnca a povedala mi: Oci, pekný, ale viacej nestrieľaj.“

„Mám veľmi rád spoločné poľovačky. Chodili sme aj na tri dni a prespávali na chate v lese. Boli to radostné stretnutia kamarátov. A nielen pri love. V Nižnej Myšli sme mali bažantnicu, kde sme chovali takmer 2 000 kusov. V jeseni sme ich vypúšťali na rôznych miestach. Krásny pohľad.“

K poľovníctvu ho priviedol kmotor **Vincent Guľaš** v r. 1983. „Po zranení kolena som už nemohol hrať futbal. Keďže ma zaujímal príroda a zver, prihlásil som sa k poľovníkom.“ Po zložení poľovníckych skúšok pôsobil dva ro-

Ernest Takáč má ocenení plnú zásuvku, ale najviac si váži Zlatého kamzíka od SPZ

Príroda ako životný štýl

ky v Rešici, v PZ Družba nebolo voľné miesto. „Je určené, že na 100 ha plochy pripadá jeden poľovník. Zo začiatku malo združenie 17 členov, dnes pri rozlohe revíru 2 757 ha je nás 29 a máme dvoch záujemcov – čakateľov.“

Pre pána Ernesta je najväčšou výzvou uloviť diviaka. „Je veľký a nebezpečný, neraz psom rozpáral brucho. Raz som bol na 10 krokov od jedného zraneného. Zrazu s fučaním vstal – nemohol som vystrieľť, lebo v muške stál môj kamarát – a vybehol na nás. Našťastie sme stihli uskočiť“, spomína na úlovok, ktorý skončil v oblúbenom guľášu.

V súčasnosti silno vníma, že sa vytrátila rovnováha. „Za čias JRD (Jednotné roľnícke družstvo) sa pestovala cukrová repa, kukurica, zemiaky, v Nižnej Myšli aj zelenina. Pestrá sadba lákala rozmanitú zver, ktorá sa tu držala.

Teraz sa pestuje jednotvárne, hlavne pšenica, zver to má horšie a mnohé z revíra čiastočne vymizli, napríklad diviaky a zajace. Prevažuje raticová zver, túto zimu aj predminulú sa tu objavili vlci, ktorí tu predtým neboli a zver má pred nimi rešpekt. Líšky sa lovili pre vzácnu kožušinu, ktorú vykupovali za slušnú cenu, dnes už sa strieľa ako škodná, nikto sa nezaobereá kožušom.“

Dôležitá je aj starostlivosť o revír. „Na jar a jeseň organizujeme brigády – žiaľ, mladí poľovníci o ne veľký záujem nemajú, čistíme les od odpadkov, opravujeme posedy a krmelce. V zime dokrmujeme zver zrnom či silážou.“ Pán Takáč pevne verí, že aj toto si nová generácia osvojí, aby mohol pokojne odísť aj do poľovníckeho dôchodku.

Monika Floriánová, foto autorka

Pohľadnica z farmy v Ždani

Kone, korona, kvety

Na svet prišli dve žriebätká. Sú nádherné. Mamy ich starostlivo strážia aj pred objektívom fotoaparátu. Ešte nemajú mená, tie dostanú pri čipovaní. Jedno - má len čosi vyše dvoch mesiacov - je velikánske. Jeho vysoká, mohutná, vznešená chovná matka **Linea** vzbudzuje vo mne rešpekt. „V nemeckých chovných staniách, odkiaľ prišla, má vysoké hodnotenie,“ vraví nám naša sprievodkyňa farmou v Ždani **Andrea Valentová**, jej spolumajiteľka.

Druhé žriebätko má vyše mesiaca a je rozkošné. Matkou je krásna kobyľa **Mircolien**. Pripadá mi hravá, rýchla, pôvabne ženská. „Pochádza z kráľovského chovu holandského teplokrvníka registrovaného v skratke ako KWPN,“ vraví s pýchou v hlase Andrea.

Nemá veľa času. Vedno s **Barbarou Havrišovou** z Košíc sedlá ďalšie kone, musia mať výbeh a tréning. „Skoro ráno prídem zo Šace, kde bývame, do Ždane a odchádzam okolo deviatej večer. Je tu toľko práce a malý záujem ľudí o ňu,“ podotkne.

Zdravím jej otca **Javora Valentu**, ktorý sa mihne na dvore. Dcéra Andrea v krátkosti rozpovie ich rodinný koronapribeh: „Otec mal ťažký priebeh co-

Ide sa na tréning - po štyroch

vidu. Takmer mesiac. Ťažko dýchal, nevládal zodvihnúť ani mobil. Tri dni bol na hrane života a smrti. A pritom roky je vonku na vzduchu, mal dobrú kondíciu. Náš hnojčí mal ľahší priebeh. Museli sme byť v karanténe. Kone však potrebujú byť nakrmené, obriadené. Máme

ich šesťdesiat. Striedali sme sa s ich majiteľmi, ktorí ich majú u nás ustajnené, aby sme neboli vzájomne v kontakte. Asi dvadsiati sme sa vždy cez messenger dohodli, kedy kto príde... Teraz sme zaočkovaní. Inak to ani nejde, lebo na súťaže by nás nezobrali.“

Preteky bežia rad za radom. Organizátori dohávajú, čo nemohli počas lockdownu. Jazdecký klub Valenta získal krásne umiestnenia. Devätnásťročná Barbara alebo - ako ju volajú - Baška s koňom **Lisy** získala v Liptovskej Sielnici dve krásne umiestnenia: 2. miesto v kategórii Z - do 100 cm vysokej prekážky a 4. miesto v kategórii ZL - do 110 cm vysokej prekážky.

V súťaži amatérov v poľskom Gliniku Zaborowskom uspela zas **Gabriela Gliniská** na koni **Britney** so 4. najlepším výsledkom. V druhej polovici júna sa do Poľska chystali opäť - Baška, Gabika aj ich trénerka Andrea.

Nastáva čas kosby a Andrea Valentová so znepokojením hľadá na pokazený a rozobratý traktor. „Vari ho len dáme dokopy... Stále niečo vyskočí, čo treba opraviť, riešiť, aktualizovať, meniť, nahrádzať...“ vraví táto pevná žena s povzdychom. A to ešte stihla zasaadiť pestrofarebné kvety do črepníkov a vedierok v areáli farmy. Pohľadzajú aj našu návštevníčku dušu.

V jazdiarni aj vo vonkajšom jazdec-kom počuť erdzanie a dupot koní. Husiam som na dvore nechtiac prekrížila cestu, zlostne za mnou bežia a hrozne sipia. Mačacia mamička si ma ale nevšímá. Teší sa so slniečka s dvoma mačiatkami pritúlenými na jej bruško...

Katarína Čániová,
foto autorka a JK Valenta

Baška a jej Lisy na nedávnej jazdeckej súťaži v Liptovskej Sielnici

Pohľadia dušu

Bude traktor v poriadku do kosby?

Cenný kov opäť doma

Nový úspech pre pástiarsky klub zo Ždane! Od 17. do 22. mája sa **Samuel Zupko** z TJ Box klub Ždaňa zúčastnil pod vedením trénera **Rafaela Horvátha** 70. ročníka Medzinárodného turnaja AIBA Bornemissza v maďarskom Egeri. Aj v tomto roku, za účasti súťažiacich zo 17 krajín, sa mu podarilo úspešne a domov si priniesol v kategórii staršieho dorastu bronzovú medailu.

ocú Ždaňa

Samuel (prvý sprava na stupni) dekorovaný s ďalšími staršími dorastencami na turnaji v Egeri

„TEN pocit by som doprial každému,“ hovorí štíhly sedemdesiatnik. „Nedá sa to opísať. Keď bežíte a ľudia na plné hrdlo kričia a povzbudzujú vás, dáva to neskutočnú energiu.“

Bartolomej Ficzer to prvýkrát zažil – kde inde? – v rodnej Seni. Keď bol roku 1980 košíkový Medzinárodný maratón mieru sprístupnený aj rekreačným bežcom, skupinka nadšencov na to už pár rokov čakala. V tom čase sa behávalo ešte na klasickej trati z Košíc do Sene a späť. Berci, bývalý-to futbalista, nemal prílišný talent na parádinky s loptou. No na ihrisku toho vždy nabehal viac ako ostatní. Vytrvalosť mu nechýbala. A ako potvrdia mnohí amatérski bežci, beh – to je naše.

V tom čase 30-ročný pretekár sa v polovici trate na obrátke v Seni dočkal ohromného burácania rodákov. A svoj prvý maratón aj dokončil. Z roka na rok sa zrýchľoval, nakoniec ich odbehol 67 – aj v Prahe, Budapešti, Moskve, Düsseldorfe, dokonca v Austrálii. Osobný rekord 2:34:08 hodiny si

„Berci, ideš!!!“

zabehol na Kysuckom maratóne v Čadci roku 1986.

Maratónsky beh, podľa tradície na pamiatku starovekého vojaka bežiacoho z Maratónu do Atén, sa vždy rozhoduje až po 35. kilometri. Na starej trati MMM to bolo pri bývalých závodoch VSS. Aj tam boli jeho známi a kričali: „Berci, ideeeeš!“

V poslednom čase mu už telo dáva najavo, že toľko nevládze. Maratón je veľká námaha. No Berci stále beháva. „Dakedy som z roboty zo železiarní bežal rovno domov 7 kilometrov. Keď sa mi chcelo, dal som si aj 20 – cez Veľkú Idu.“ Podľa vlastného odhadu zabehol za 15 rokov približne 80 tisíc kilometrov.

Majú ho radi aj miestni zo združenia SOPKA (Senianska oddychovo-pohybová kultúrna aktivita), vrátane detí.

„Niektoré mi pozdravia, ahoj Bundy, tak sa kedysi volal môj pes,“ usmieva sa Bartolomej. „No čo, neurážam sa, hlavne, že pozdravia!“ Aj vďaka nemu je Sena obcou, kde sa darí atletike. A ešte jeden zážitok mu utkvel v pamäti z košíckeho maratónu. „Bežal som bok po boku s jedným Čechom, aj sme sa popri behu rozprávali. Až prichádzame k obrátke a ľudia aplaudujú. Súperovi to hneď došlo, hovorí mi, aha, ty seš zdejší! Takhle ti fandí!“ Dodnes ho ľahko spoznávajú, keď beží v Blažiciach, Kavečanoch či Vyšnej Myšli. A dobre mu to padne.

V Seni medzitým prišli s nápadom zorganizovať polmaratón do Čane a späť. Verme, že sa táto myšlienka ujme. Bartolomej Ficzer by bol veľmi rád. Snáď ho uvidíme aj na trati.

Bartolomej na školskom dvore, pri doškocku pre skok o žrdi. Sena je atletickou baštou nášho regiónu

Úspechy pod košmi už na obzore

„Počas pandémie bol ako bez života. Veľmi mu chýbal tím, tréningy. Nevedel sa dočkať návratu do telocvične. Pri basketbale sa fyzicky zoceluje, cvičí si aj psychiku,“ hovorí Ján Sročený o 15-ročnom synovi Jakubovi.

V regióne sa nám ujala liaheň basketbalistov. Štyria tréneri sa v práve skončenom školskom roku venovali 6 skupinám s približne 85 deťmi. Reč je o Basketbalovej akadémii Čaňa, z ktorej najstaršie dievčatá a chlapci už dokážu zvádzať vyrovnané súboje s najlepšimi slovenskými rovesníkmi.

Mužom, ktorý to má celé „na svedomí“, je **Ladislav Šosták**. Pôvodom Košičan žijúci v Kechneci. Na papieri už dôchodca. No srdcom stále pod košmi. „V roku 2015, keď som nepokračoval v ženskej extralige pri Casovii Košice, ma požiadal známi o pomoc so založením krúžku,“ spomína. Začínali asi dva tucty chlapcov a dve dievčatá. No hoci od začiatku trénovali na čanianskej „zéeške“, obec nevidela dôvod dlhodobo podporovať klub hrajúci pod hlavičkou TYDAM Košice. Klub mal však ambíciu hrať aj oficiálne žiacke súťaže pod hlavičkou Slovenskej basketbalovej asociácie

(SBA). Bolo jasné, že basketbal v Čani tu nebude na jednu sezónu. Vtedy sa zrodila myšlienka.

► Založme čaniansky klub!

Občianske združenie Basketbalová akadémia Čaňa bolo zaregistrované 24. apríla 2017. Záujem detí i rodičov o hru naďalej rástol. Pribúdali vekové

kategórie. Dnes hrajú všetci – od prvákov po deviatakov. Väčšina detí je z obcí regiónu, zopár dokonca z mesta.

„Naše tímy už päťkrát prenikli medzi najlepšiu slovenskú šestku. Súperi z Bratislavy, Levíc či Prievidze sprvu nevedeli, kde vôbec Čaňa je,“ hovorí tréner. „Veľmi nám k motivácii pomohli cesty na turnaje, do Ostravy či do Radom v Poľsku.“ Teší sa, že sa okolo akadémie vytvorila skvelá partia, rodiny zblížené basketbalom trávia spolu dovolenky, koncom roka sa stretávajú pri kapustnici.

► Financie sú alfa a omega

Sú radi, že obec im účtuje stále iba symbolické nájomné. Rodičia detí

platia členské 10 – 20 eur mesačne. „Nie je to veľa, keď vezmeme do úvahy, že treba peniaze na dresy, pri dlhších zájazdoch na ubytovanie, stravu.“ Čosi prispieva aj SBA, niečo získavajú z dvoch percent.

„Začínali sme pre radosť. Netušili sme, že raz budeme porážať basketbalové bašty ako Svit či Spišská Nová Ves,“ zhŕňa tréner, prezývaný Boďo, filozofiu akadémie. Po kovidovej prestávke dohrávali majstrovstvá SR. A vyzeralo to tak, že hoci sa najstaršie decká po lete rozprchnú na stredné školy, v tíme zostanú. Basketbal spája tak, ako by sa nikomu v regióne pred pár rokmi ani nesnívalo.

Anton Oberhauser, foto BA Čaňa

Gyňovčania sú pri tom

Asi desiatka detí v BA Čaňa pochádza z malého Gyňova. Chýr o ich šikovnosti sa doniesol už aj do uší starostky **Denisy Vargovej**. Napríklad 14-ročný **Tomáš Dudrik** chodí na basketbal už 6 rokov a tím tvoria väčšinou jeho spolužiaci z čanianskej školy. „Čítim, že vďaka športu mám veľa energie a že robím niečo pre zdravie. Pociť, že sa na tréningoch neustále zlepšujem, je tiež super,“ vraví Tomáš.

Riadková inzercia

Účinný prostriedok v boji proti COVIDu: Sterilizátory vzduchu STERILLIGHT do kancelárií a domácností. Výroba a predaj: LED-SOLAR, s.r.o. Mobil: 0918 179 940

Krížovka na chvíľu pohody

Čím je tento rok 2021 výnimočný? Pandémiou? To áno... a ešte? Odpoved' sa dozviete, keď vylúštite tajničku našej krížovky. Pripravil ju pre vás predseda našej redakčnej rady **Karol Dzugas**.

Vylúštenú tajničku nám zašlite do **15. augusta 2021** na regionhornad@gmail.com, alebo poštou na Communication House, Štefánikova 6, 040 01 Košice. Dvoch výzrebovaných lúštitel'ov oceníme knihami, ktoré venoval autor krížovky.

Vodorovne: **A.** druhá časť tajničky **B.** to, čo sa práve deje – vodný živočích s klepetami – nová vec **C.** latinská spojka – obyvateľ Ruska – najznámejší Kubánek – chlapec rečou mladých **D.** zvrtné zámeno – EVČ áut Dolnokubínčanov – pán v Maďarsku – plynúť, vyplývať – predložka blízka genitívu (2. pádu) – 1500 v Rímskej ríši **E.** Aneta, ktorá je nám blízka – oblasť, priestor u Angličanov – predložka blízka vokálu – akademický, skratka – EVČ áut Košičanov **F.** tretia časť tajničky – skratka Štátneho úradu vyšetrovania v Nemecku (Landeskriminalamt) – ručiteľ pri zmenke – Holandsko na 2 **G.** plesknutie – báj, legenda – príslovka s významom alias, ináč **H.** more po latinsky – krásliš, zdobíš ako folkloristky z Valalík – EVČ áut v Trenčine – list vlastníctva na 2 **I.** začiatok tajničky – pes najrozšírenejším svetovým jazykom **J.** štvrtá časť tajničky

Z výsledkov sčítania

Aj keď detailné informácie z nášho regiónu nie sú ešte k dispozícii, zaujímajú aj krajské a celoštátne údaje o sčítaní. Podiel sčítaných obyvateľov Slovenska v rámci online sčítania a asistovaného

ho sčítania dosiahol 92,7 % sčítaných z odhadovaného počtu, celkovo 5,22 milióna obyvateľov. Zber dát prebiehal od 15. februára do 13. júna 2021.

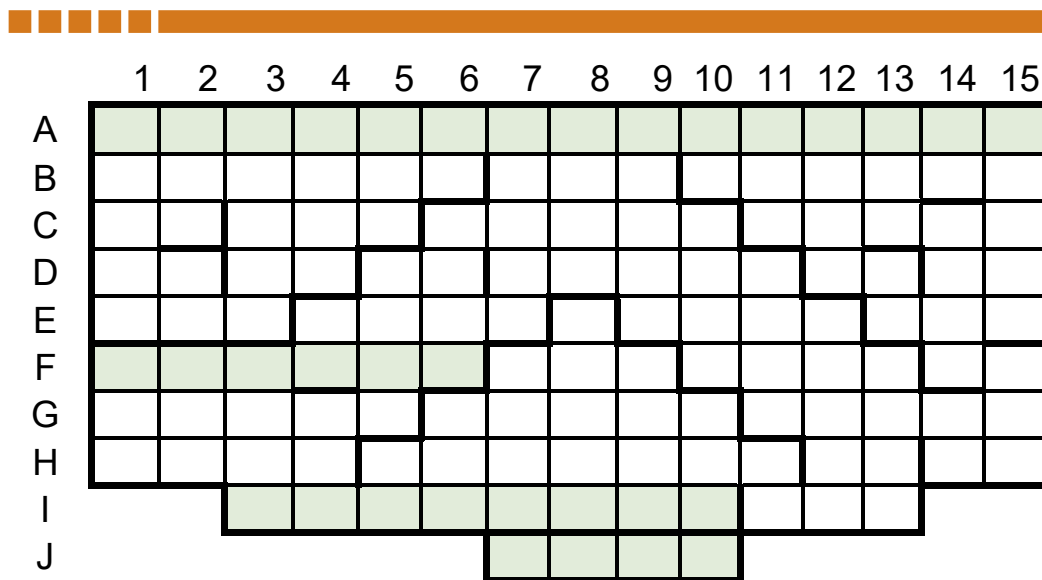
Košický kraj eviduje 741,6 tisíc sčítaných obyvateľov (90,9 % z odhadovaného počtu). Pre asistované sčítanie bolo zriadených 484 kontaktných miest, obyvateľia mali k dispozícii 575 stacionárnych asistentov a k záujem-

SODB 2+21 SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV

com domov bolo pripravených prísť 751 mobilných asistentov.

Najvyšší podiel sčítania má Žilinský kraj (94,6%), najnižší Bratislavský kraj (89,9 %).

red

Zvisle: **1.** čiernomorský prístav – medzinárodná firma dodávajúca priemyselný tovar **2.** jednotka informácie – Aliancia nezávislých na 2 – citoslovce vyjadrujúce tárajúceho politika **3.** základné jednotky anglickej dĺžkovej miery (91,439 cm) – yersinióza, skratka **4.** synov syn – astát – stredoeurópsky čas na 3 **5.** tón vyšší od A o poltón – výnos z uložených peňazí – písmeno gréckej abecedy **6.** telúr na 2 – freveln, skratka – amen v šachu **7.** ženské meno (2.2.) – veľký

brnčák strunový nástroj – pár vyjadrený číslicou **8.** kusy zamrzutej vody – oktanový uhľovodík – číslo, ktoré nemôže byť kladné ani záporné **9.** značka staršieho čistiaceho prípravku na okná – značka áut s logom štyroch spojených krúžkov – pár vyjadrený číslicou **10.** vysoké napätie na 2 – plocha porastená trávou – ona u nemecky hovoriacich – základná číslovka najnižšej hodnoty **11.** predseda u Nemcov a Rakúšanov – koráb púšte – Štátne divadlo na 2 **12.** protivný hmyz – opak

nikoho **13.** clivá hudobná stupnica, nie durová – súhlas nielen u Angličanov – dlhý v Anglicku **14.** obrnený transportér – slovo na konci modlitby – živnostenský list na 2 **15.** ženské meno (7.2.) – krstné meno Tolstého alebo kráľ zvierat

Pomôcky: LKA, MARE, APM, YERS, FREV

Poznámka: Ďalšiu čitateľskú súťaž nájdete na strane 3

PREDAJ ZBRANÍ A STRELIVA

STRELECKÉ KURZY

POĽOVNÍCKE POTREBY

- STREĽBA AJ BEZ ZBROJNÉHO PREUKAZU (s inštruktorom), DO 18 ROKOV S DOPROVODOM
- 42 ZBRANÍ K ZAPOŽIČANIU
- FIREMNÉ A RODINNÉ AKCIE
- DARČEKOVÉ POUKAZY (10, 20, 30, 50 a 100€)
- KURZ PRÍPRAVY NA ZBROJNÝ PREUKAZ
- KURZY BEZPEČNEJ MANIPULÁCIE SO ZBRANAMI A OBRANNEJ STREĽBY

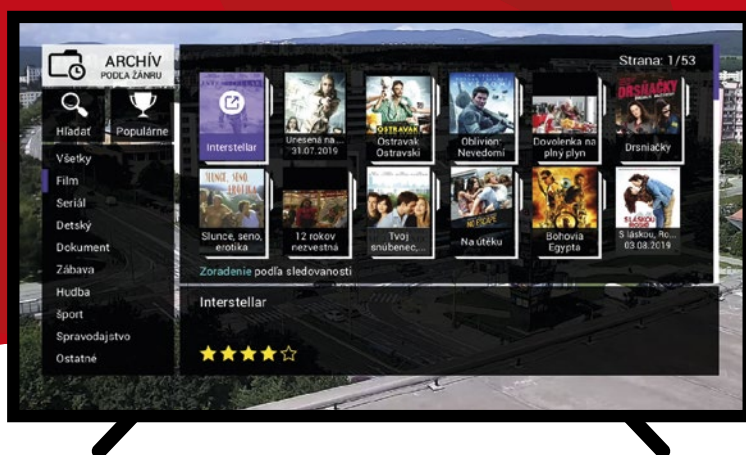
☎ +421 948 938 948
📍 Južná trieda 74, Košice
🌐 www.strelnicakosice.sk

Abovský hlásnik, štvrtročník Regionálneho združenia obcí Hornád. Adresa: Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová – tel: 0905 812 883, **redaktor:** Mgr. Anton Oberhauser – tel. 0911 291 255, **redakčná spolupráca:** Ing. Monika Floriánová, **redakčná rada:** predseda Mgr. Karol Dzugas, členovia Ing. Miloš Barcal, Mgr. Monika Gergeľová, JUDr. Lubomír Vranka, Ing. Štefan Petrik, Mgr. Denisa Vargová, Ing. Ján Kokarda, **distribúcia:** Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.

ZÍSKAJTE RÝCHLY 1 GBIT/S OPTICKÝ INTERNET

+ NAJBOHATŠIA DIGITÁLNA TV+TEL K INTERNETU ZADARMO!
ALEBO RÝCHLY WIFI INTERNET AŽ DO 32 MBIT/S
WWW.ANTIK.SK/DOSTUPNOST

Jednotlivo / mes.

TriplePlay / mes.

Optický internet až do 1Gbit/s

17,92€

Antik Linka k internetu ZADARMO!

od **0,00€**
s internetom

Digitálna TV k internetu ZADARMO!

od **0,00€**
s internetom

**VEZMITE SI VŠETKO
spolu už od**

17,92€
mesačne

(+2€/mes. aj s TV Markíza, Markíza+1
Doma, Dajto, JOJ, JOJ Plus, JOJ+1 a Wau)

ZÁKAZNÍCKE CENTRUM

ANTIK Telecom s.r.o.

Čárskeho 10 alebo OC Optima, Košice

Dostupnosť ANTIKU vo Vašej obci:

www.antik.sk/dostupnost

055/ 30 12345

ANTIK
telecom